N°. 278. A°. 1861.

DONDERDAG 21 NOVEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer. . . . . - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cent. voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

BUITENLAND.

AMERIKA.

New-York 6 *november.* — Omtrent het lot der vloot is men hier geheel gerust gesteld, door een berigt gisteren van Monroe ontvangen. Het geheele eskader, behalve twee of drie kleine vaartuigen, die door den storm tot terugkeer werden genoodzaakt, is zaturdag avond in goede orde in Bull's Baai (25 mijlen benoorden Charleston) ten anker gegaan. De bevelhebbers van het schip, waarmede deze tijding is overgebragt — de stoomboot Monticello van het blokkade-eskader — waren van meening, dat de troepen zondag ochtend in Bull's Baai zouden landen. Waarschijnlijk echter is men Bull's Baai slechts ingeloopen, ten einde zich te verzekeren van eene vereenigingplaats, als basis voor verdere operatien. Welligt blijft ook een gedeelte der expeditie daar, terwijl het overige eene landing in Port Royal (50 mijlen bezuiden Charleston) bewerkstelligt, ten einde de stad aan weerszijde in te sluiten.

Uit westelijk Virginië wordt de tijding van de nederlaag van generaal Floyd door generaal Rosencrants bevestigd.

Uit de militaire bewegingen, die in Washington plaats hebben, nu aan generaal Mac Clellan het uitsluitend opperbevel aan de troepen is toevertrouwd, maakt men op dat er spoedig slag zal worden geleverd. Er loopt een gerucht dat de opperbevelhebber der Zuidelijken, generaal Beauregard, zijn kommando heeft neergelegd.

ENGELAND.

LONDEN 19 November.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Zoo als te verwachten was, is de Spaansche troonrede hier druk besproken. Het is altijd aangenaam te vernemen dat een Land vooruitgaat, maar juist uit Spanje zijn dergelijke berigten hier bijzonder welkom. Engeland behoeft Spanje niet te vreezen, het kan geene schade maar slechts voordeel aanbrengen. Voor onzen handel is Spanje een uitmuntende klant, want het bezit wat wij behoeven, en wij bezitten wat Spanje behoeft. Bovendien is het uitstekend geschikt om het oog te houden over twee Mogendheden, die in ons belang wel eenig opzigt noodig hebben — Frankrijk in de oude wereld en de Noordelijke Confederatie in de nieuwe.

Over dit Staatsstuk heeft The Daily News van heden morgen eenige opmerkingen, waarvan ik er enkele mededeel, daar ik met grond mag onderstellen, dat zij ook bij u te Lande een gunstig gehoor zullen vinden.

Voor een jaar of tien — zegt dit blad — toen de omwenteling van 48 reeds reageerde op de publieke opinie, was het mode aan de deugdelijkheid van constitutionele instellingen te wanhopen. Behalve Engeland — dat als uitzondering op den regel werd beschouwd, waren er nog wel eenige Staatjes op het Vasteland de oude leer toegedaan, en orde en rust bleven desniettegenstaande bewaard, maar dit hadden zij te danken aan hunne onbeteekenendheid, en aan de staatkundige gematigdheid en de zucht tot orde der ingezetenen. Die Staatjes waren Holland, België en Portugal. Holland was tegen elke ernstige beroering genoeg gewaarborgd door het erkend gezond verstand der Natie, en door de soliditeit van het nationaal karakter. De betrekkingen tusschen Koning en Volk waren bovendien altijd zoo hartelijk, dat zij tot heden proefhoudend zijn bevonden tegen de bemetting van holle theoriën. Binnen den schutsmuur hunner dijken, hielden de wakkere Hollanders zich bezig met hunne eigene zaken, en genoten er de vruchten van, als goede burgers, die niemand overlast aandoen, maar dien ook van niemand afwachten. België, dat net Fransch genoeg is, om te gevoelen hoe aangenaam het is niet bij Frankrijk te behooren, en digt genoeg bij Napoleon om zich te verheugen, dat er toch nog eenigen afstand is, klemde zich aan de constitutie, waarin men het palladium der onafhankelijkheid zag, en stelde er eene eer in, een eerlijk en welwillend Vorst getrouw te blijven. Portugal deed zijn voordeel met de lessen door Spanje gegeven, en Engelands voorbeeld ging voor dit Land niet verloren." Na eene karakteristiek der overige Landen van Europa, die ik tot mijn leedwezen, uit vrees dat zij te veel ruimte vorderen zou, moet overslaan, zegt het dagblad „het zou niet onaardig zijn eens eene paralel te trekken, tusschen de huiselijke, vreedzame en niets roemzuchtige taal van den Koning der Belgen en de sterk met Castiliaansche hooghartigheid gekruide taal van Hare Katholieke Majesteit, het constitutionele hoofd eener revolutionaire dynastie."

De paragraaf over den Heiligen Vader wordt door Daily News beschouwd als eene eerbiedwaardige traditie, die het Hof van Turijn geen enkel ongerust oogenblik zal geven.

De aankondiging der krachtige politieke gedragslijn tegen over het buitenland, wordt door het blad met eenige opmerkingen beantwoord, die ik slechts vergelijken kan met den stillen glimlach, waarmede een vader zijn grootsprekenden jongen aanhoort, in het geloof: „dat er toch nog iets van kan groeijen." Naar aanleiding der binnenlandsche berigten betuigt het dagblad echter de hartelijke deelneming van Engeland, in Spanje's herlevende kracht en voorspoed, en eindigt met de hoop, „dat het de liberale partij in het Land en in de Cortes gelukken zal, den Minister aan zijne beloften te houden, en — den invloed der vrome operatien van zuster Patrocinio onschadelijk te maken."

Of die hoop vervuld zal worden, zal ik niet beslissen. De toestand van Spanje is reeds gedurende eeuwen van dien aard geweest, dat de eerste stoot tot verbetering niet van de Natie, maar van de Regering kon uitgaan. Zooals in vroegere perioden van hare geschiedenis, is ook hetgeen wij tegenwoordig in Spanje zien gebeuren, grootendeels het werk van één man, van O'Donnel, zal de Natie hem op den duur bij den grootschen arbeid tot Spanje's herleving *kunnen* bijhouden? Het is een troostrijk denkbeeld dat die wederopwekking eener Natie niet uitsluitend in Spanje plaats grijpt en men er dus een teeken der tijden in kan zien. Ierland, Italië en Hongarije waren voor twintig of dertig jaar even arm, en even gedesorganiseerd als Spanje nog voor korten tijd; de herlevende adem heeft ook hen aangeblazen, en spoedig welligt zal Europa drie nieuwe Natiën in zijne rijen tellen.

Bijzonder belangrijk binnenlandsch nieuws is ook heden zeer schaarsch. Over de groote kwestie van den dag — de katoen, en daarmede in verband, de vooruitzigten der arbeidende klasse — vind ik echter in eene circulaire van de bekende firma Joseph Travers & Son een en ander, dat niet onbelangrijk is. „Uit alle fabrieks-plaatsen, waar geen katoen bewerkt wordt, zijn de berigten zeer bevredigend, en daar Amerika ontzettend veel behoeft, zal er in dezen winter eer overvloed dan gebrek aan werk zijn. Toen de Amerikaansche Regering hier de eerste bestellingen deed, maakten de fabriekanten daar te Lande een geweldig alarm, en waarschijnlijk is de president voor dit protectionistische geschreeuw teruggeschrikt. Maar de Noordelijke Staten kunnen onmogelijk zelf in hunne behoeften voorzien. Eindelijk *moeten* zij hier ter markt komen. De finantiële toestand van Frankrijk verder, doet met grond vermoeden, dat weldra alle markten in Engelands voordeel zullen zijn. Wat nu de katoenkwestie zelve betreft, deze week zijn weder zeer geruststellende berigten uit Indië ontvangen, omtrent de hoeveelheid die ons van daar wacht. Daarmede kunnen de arbeiders, althans met half werk, worden aan den gang gehouden, tot in het volgende jaar, niets slechts uit Indië, maar uit Midden-Amerika, Brazilië, Perzië, en een aantal andere Landen nieuwe voorraad komt. Bovendien verzekert men dat verscheidene voorname firma's uit Manchester liever groote geldelijke opofferingen zullen doen, dan hare arbeiders tot een beroep op de algemeene weldadigheid te noodzaken." Aangaande die „andere Landen" kan ik u nog mededeelen, dat onlangs door de katoen-voorraad-maatschappij (Cotton Supply Association) van Manchester, uit Hung Foo aan de Yangtze-Kiang, eene vrij groote hoeveelheid katoen als monster naar Liverpool is gezonden. Deze Chinesche katoen werd door een welbekend makelaar op 13½ d. per pond geschat, terwijl de Amerikaansche — Orleans — op 12¾ genoteerd is. Zij was dan ook vrij wat beter dan Suratte. Ook uit Fernambuco las ik heden een berigt, dat men daar druk bezig was maatschappijen op te rigten, ten einde op groote schaal katoen te planten. Er liggen duizende bunders grond onbebouwd, en de katoen die men er nu reeds teelt is de tweede soort op de Engelsche markt.

In Britsch Guyana is volgens de laatste berigten met veel hoop op goeden uitslag de katoenteelt ook begonnen.

De commissie, die de oorzaak der onlusten te Woolwich heeft onderzocht, is met haar rapport gereed, en heeft dit opgezonden aan Z. K. H. den generaal-opperbevelhebber. Een groot aantal getuigen is gehoord, en de kadets hebben met de meeste vrijheid hunne grieven mogen blootleggen.

Tot heden heeft zich voor Finsbury (de opengevallen plaats van het parlementslid Duncombe) geen enkele candidaat der „conservatieve reactie" opgedaan. Van de overigen die genoemd worden — sir John Bowring, alderman Challis, de heeren Cox, Morley, Montague Chambers, Fawcetts, Miall, Twelvetrees, en ten laatste kolonel de Bathe — heeft zich nog niemand verklaard.

Z. K. H. de Hertog van Cambridge heeft zijn verlangen te kennen gegeven donderdag 28 november het voorzitterschap te bekleeden bij eene publieke vergadering, ten einde maatregelen te beramen tot oprigting van een gedenkteeken voor den onlangs gestorven lord Herbert. Reeds zijn eenige der invloedrijkste mannen van het Vereenigde Koningrijk bezig daartoe eene commissie te vormen.

Binnen weinige dagen zullen te Aldershott weêr groote militaire manoeuvres plaats hebben, waarvan ik u echter de bijzonderheden spaar, daar ik nog een vrij wat belangrijker berigt heb te vermelden nopens het groote vredefeest, wat hier aanstaande jaar zal worden gevierd.

Ook Rome namelijk, zal op onze groote tentoonstelling worden vertegenwoordigd, en er eene oppervlakte van 3000 vierk. voet beslaan. Het officiële dagblad van Rome kondigt dit den volke aan met de woorden: „Z. H. Pius IX, steeds vervuld van de beste gezindheid jegens zijne getrouwe onderdanen die zich door kunst of wetenschap onderscheiden, heeft goedgevonden zijne Regering bevelen te geven, ten einde aan de Londensche tentoonstelling kan worden deelgenomen." De kosten van vervoer en verzekering komen voor rekening van het Pauselijk bestuur.

Eene andere vredelievende instelling, ook al meldt zij tegenwoordig maar al te dikwijls van oorlog — de Electrieke-Telegraaf-Maatschappij voor het Vereenigde Koningrijk — heeft heden, tegen den uniformen prijs van een shilling voor 20 woorden, hare draden tusschen Londen, Birmingham, Manchester en Liverpool geopend. Men kan dus nu voor 1 shilling van Londen naar Liverpool seinen, en tot op dit oogenblik wordt van deze gelegenheid reeds zeer druk gebruik gemaakt.

Ten slotte nog het bewijs dat Engeland steeds belangrijke vorderingen maakt in de kunst van lezen en schrijven.

Uit het pas verschenen zevende jaarlijksche verslag van den directeur-generaal der posterijen blijkt, dat gedurende 1860, door de postkantoren in Engeland, verzonden zijn: 462 millioen brieven, d. i. 22 per hoofd, — in Ierland 48 millioen, dus 8 per hoofd, — in Schotland 54 millioen, dus 17 per hoofd. Voor het Vereenigde Koningrijk vormt dit 564 millioen, of 19 millioen meer dan in het vorige jaar, waarvan 3½ millioen alleen tusschen de verschillende wijken van Londen gewisseld zijn. Het geheele brievenvervoer is dus met 3½ per cent toegenomen, en het is een verblijdend teeken, dat dit voor Ierland alleen 3 per cent bedraagt. In de vorige vijf jaren nam echter voor geheel Engeland het brievenvervoer geregeld met 4½ per cent toe. Sommige cijfers van het boek van den directeur-generaal zouden tot zeer vreemde gevolgtrekkingen kunnen leiden. Dat 2 millioen brieven aan personen waren gerigt, die men niet vinden kon, is nog te begrijpen, maar op 10 000 brieven stond volstrekt geen adres, en ik zou u meer dergelijke verschijnselen kunnen noemen, zoo het mij niet aan plaats ontbrak.

— Ofschoon het nog onzeker is wanneer het Hof Windsor verlaten zal, meent men nu echter dat het in de tweede week van december zijn verblijf aldaar met dat op het eiland Wight zal verwisselen.

— De Prins Gemaal heeft voor de som van £ 100 ten behoeve van het nationaal Shakspere-fonds ingeschreven.

— Sir J. Forbes, geneesheer der Koninklijke huishouding, is hier laatstleden woensdag, in den ouderdom van 74 jaren, gestorven. In zijne jeugd als eerste heelmeester op het vlagschip van den maritiemen opperbevelhebber in West-Indië geplaatst, nam hij aan verschillende zeegevechten deel en ontving de scheepsoorlogsmedaille. Na in 1830 lijfarts van den Hertog van Cambridge geworden te zijn, werd hij in 1840 tot buitengewoon geneesheer van Prins Albert en, in het volgend jaar tot geneesheer der Koninklijke huishouding aangesteld. Hij heeft verscheiden belangrijke werken over zijn vak, onder anderen over de auscultatie geschreven, welke belangrijke uitvinding hij, door zijne vertaling der verhandeling van dr. Laennee, het eerst ter kennis der Engelsche artsen bragt.

— Daily News zegt, op geloof van een der correspondenten van dat dagblad, hoe het plan eener Italiaansche confederatie geenszins is opgegeven, en in het splitsen van Italië in drie deelen bestaan zou, namelijk een noordelijk Koningrijk, onder Victor Emmanuel; een Pauselijke Staat, waarin Umbrië en de Marken zouden begrepen zijn, en een Napelsch Koningrijk, onder Frans II. Venetië zou dan aan het Noordelijk Koningrijk toegevoegd worden. De grootste hinderpaal tot verwezenlijking van dit plan is de baron Ricasoli, maar, — altijd volgens dat schrijven, — worden allerlei kuiperijen in het werk gesteld om hem te doen vervangen, en men gelooft dat, als Farini in een Kabinet gebragt kon worden, waarvan Ratazzi in naam het hoofd was, het drieledig Italië gevormd en de Paus tevreden gesteld zou kunnen worden, terwijl het droombeeld van een éénig Italië voor altijd vervlogen zou zijn.

— Door lord Brougham is eene volledige verzameling van al zijne werken, in elf deelen, aan het genootschap voor den werkenden stand in Lancaster ten geschenke gegeven. Uit Toulon verneemt men dat zijn Lordschap laatstleden dingsdag aldaar, op weg naar zijn landhuis bij Cannas, gearriveerd was, en dat ook de jeugdige Prins Leopold van Engeland dien dag te Toulon was aangekomen.

— Uit den treurigen zamenloop van omstandigheden, dat Koning dom Pedro V en een zijner broeders aan typhuskoorts zijn gestorven, terwijl ook een derde daardoor is aangetast; de jeugdige Koningin in der tijd aan eene kwaadaardige keelziekte bezweken is, en donna Maria, de moeder des laatsten Konings, het slagtoffer eener soortgelijke ziekte werd, trekt de Morning Herald het gevolg dat het paleis der Portugesche Koningen blijkbaar in zeer ongezonden toestand moet verkeeren.

— Omtrent de linie van poststoombooten, die tusschen San Francisco in Californië en China en Japan gevestigd zal worden, verneemt men de volgende bijzonderheden: De stoombooten zullen den overtogt uit China in twintig en uit Japan in vijftien dagen maken, terwijl de berigten welke zij aanbrengen het Amerikaansch Vasteland, van Goldenhorn naar Kaap Race, in den tijd van twee uren met den telegraaf doorloopen en Engeland tien dagen later bereiken zullen. Langs dien weg ontvangt men dan in Engeland de Chinesche berigten binnen dertig en de Japanesche binnen vijf en veertig dagen. De telegraaflijn over het Amerikaansch Vasteland, van de Stille naar de Atlantische Zee, heeft eene lengte van ongeveer vijf duizend mijlen en doorloopt een grondgebied dat nog niet zeer lang geleden niets anders dan eene woestenij was. De daarstelling dezer lijn levert een merkwaardig blijk der geestkracht van de bewoners der Vereenigde Staten op, en de maires van New-York en San Francisco, de President der Vereenigde Staten en de Gouverneur van Utah hebben zich dan ook van den telegraaf bediend, om elkander wederkeerig met het tot stand komen van deze nationale onderneming geluk te wenschen, die zeer veel tot de onverbreekbare vereeniging der Staten van de Stille Zee en die van het noorden der Atlantische Zee zal bijdragen. Opmerkelijk is het dat de kooplieden te New-York nu de afvaart der met Californisch goud beladen schepen twintig dagen vroeger vernemen, dan de goudladingen tegenwoordig Hudsonsbaai bereiken.

FRANKRIJK.

PARIJS 19 November.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Le Constitutionnel was heden bijna alleen aan het woord. Dat blad behelsde dan ook die in het oogloopende berigtjes, hier bekend onder den naam van „entre-filets," geteekend door dr. L. Véron, aan welken Volksvertegenwoordiger meer speciaal de taak schijnt opgedragen te zijn om het half officieele blad van nieuwtjes te voorzien.

In de eerste plaats behelzen deze de aankondiging dat graaf de Persigny het initiatief heeft genomen tot een den Keizer voorgelegd wetsontwerp, strekkende om tot eene *algeheele ontwapening* over te gaan, *alleen met behoud van de kaders.* Verder wordt er niets bij gezegd, en dat berigt is alzoo tamelijk vreemd, zoodat ik er althans maar ééne oplossing voor vind. Er zijn op dit oogenblik omstreeks 4 a 500,000 man onder de wapenen, met inbegrip van het leger van Algerië. De kaders van onderofficieren en korporaals zouden dan in dienst moeten blijven, maar de soldaten, in plaats van zeven jaar te dienen, slechts zoo lang onder de wapens blijven als noodig is tot hun onderrigt, om daarna met verlof naar hunne haardsteden te worden teruggezonden, onder voorbehoud hen in geval van nood weder te kunnen oproepen. Bij gevolg zou het effectief dan slechts 100,000 man blijven, of hoogstens 200,000 man, en in geval van oorlog zou men door het oproepen dier reserve in weinige dagen een ontzagchelijk leger op de been kunnen brengen.

Moet het berigt van dr. Véron zóó uitgelegd worden? Ik kan het u onmogelijk met zekerheid zeggen.

Ten anderen kondigt de heer Véron ons een aantal zaken aan: vooreerst ook eene belasting op de lucifers; dat is trouwens geen nieuw denkbeeld, en daarover sprak ik u gisteren reeds ter loops; voorts eene belasting op de piano's, waarop hij laat volgen dat die belastingen niet kunnen drukken op de arbeidende klassen. Mij dunkt ze moeten dat zeker doen.

Verder berigt de doctor ons dat Keizer Napoleon een uitstapje naar Engeland zal doen bij gelegenheid der algemeene nijverheids-tentoonstelling; dat graaf de Morny voornemens is om den eigendom van het dagblad Le Pays te koopen, welk blad hij zou inspireren zoo als de heer de la Guéronniere La Patrie doet, en zoo als de heeren Guizot en Thiers — die hij intusschen niet noemt — het Journal des Débats doen.

Ook door La Patrie wordt heden bepaald medegedeeld, dat met 1 januarij 1862 de toegang tot het beursgebouw vrij zal openstaan.

Wij kunnen niet dan lof toezwaaijen aan den ijver en de voortvarendheid der officieuse organen, die onderling wedijveren om de beste berigten mede te deelen. Het publiek kan niet anders dan daarbij winnen.

Gij zult u nog wel herinneren hoe, volgens de dagbladen, vóór betrekkelijk korten tijd door generaal Turr openlijk uit naam van Garibaldi de verklaring is afgelegd, dat laatstgenoemde zich geheel wenschte te onthouden van een aanval op Rome of Venetië, welke verklaring druk is besproken en algemeen genoegen gaf, omdat men er uit opmaakte dat de Italiaansche Regering dus bij Garibaldi en zijne partij een krachtigen steun zou vinden in hare afwachtende houding. Thans echter hoor ik dat die geheele zaak uit de lucht moet gegrepen zijn, en dat Garibaldi den generaal Turr volstrekt niet zou hebben gemagtigd om zoodanige verklaring namens hem te doen, niet alleen, maar dat Turr zelf ook inderdaad geheel vreemd is gebleven aan de op zijnen naam publiek gemaakte stukken!

Het dagblad L'Union heeft eene officieuse mededeeling van de Regering ontvangen met betrekking tot de in dat blad opgenomen correspondentiën uit de Beide Siciliën, over de behaalde overwinningen door de Bourbonsgezinden, en het blad is dien ten gevolge in de noodzakelijkheid gebragt om te verklaren dat de medegedeelde feiten onnaauwkeurig waren.

Chiavone schijnt niet gelukkiger met de Fransche soldaten te zijn geweest dan met de Italiaansche. In eene ontmoeting met eenige Fransche soldaten, die ter zijner vervolging waren uitgezonden, werden eenige zijner manschappen gedood en heeft hij zelf zich slechts door de vlugt kunnen redden. Het Fransche Gouvernement moet vast besloten hebben om alle benden, die van Napels komen, van het Romeinsche grondgebied te verjagen.

Zoo min als onze gezant bij het Pauselijke Hof, markies de La Valette, nog deze hoofdstad heeft verlaten — zooals ik u reeds vroeger meldde, naar men zegt, alleen ten gevolge van ongesteldheid zijner echtgenoote — evenmin maakt de Pauselijke nuntius bij het Kabinet der Tuilerien, mgr. Chigi, nog aanstalten om Rome te verlaten.

Wie van hen zal zich het eerst naar zijn post begeven?

Het bevestigt zich dat Thiers een brief heeft gerigt tot graaf Walewsky, die door dezen aan den Keizer is vertoond. Daarin moet de grijze Staatsman te kennen geven, dat de heer Fould niet de man is, wiens optreden in den tegenwoordigen toestand noodzakelijk was. Men mag het als een gelukkig teeken opmerken, dat zulk een uitstekend kundig man als Thiers zich een weinig uit zijne afzondering schijnt op te heffen, om zich weder in te laten met de belangen van het gemeene Vaderland.

Reeds tijdens het bezoek van H. M. de Koningin der Nederlanden te Parijs, toen H. M. toevallig den heer Thiers in de schilderij-verzamelingen aantrof en deze haar werd voorgesteld door den graaf van Nieuwerkerke, directeur der Keizerlijke musea, verspreidde zich vrij algemeen het gerucht, dat Thiers zich bij de Keizerlijke Regering zou aansluiten. Dat

gerucht heeft zich tot heden nog niet verwezenlijkt, maar nog altijd is het nu en dan in omloop.

Keizer Napoleon is heden met de te Compiègne genoodigden in het bosch van St. Germain gaan jagen.

Het besluit van den prefect van het departement der Seine, houdende opheffing van het centraal comité te Parijs van de Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo, is officieel beteekend aan den president van dat comité, den afgevaardigde Kolb-Bernard.

Mag men geloof slaan aan de bewering van een te Antwerpen verschijnend blad, dan zou de heer Véron aan de redactie van Le Constitutionnel hebben opgegeven dat nooit eenig „communiqué," door de Regering ter plaatsing toegezonden, mogt worden opgenomen alvorens hij er inzage van had gehad, en dat men, als hij uit de stad mogt zijn, eerst zijne terugkomst moest afwachten.

Reeds vóór eenigen tijd heb ik u gemeld dat onze minister van buitenlandsche zaken, de heer Thouvenel, naar zijne landgoederen is gegaan om zich eens geheel aan de zaken te onttrekken en zijne geschokte gezondheid op die wijze te herstellen.

Ook de heer Magne is ongesteld, en men vreest zeer dat hij eene bezetting op de borst krijgt.

— Het dagblad Le Temps noemt heden, als een onvermijdelijk gevolg van de Keizerlijke besluiten van 14 dezer, eene ontbinding van het Wetgevend Ligchaam. Mogt men reeds vroeger, bij de uitbreiding welke de parlementaire discussie onderging — zegt het blad — vele stemmen hooren opgaan om op dien maatregel aan te dringen, thans, nu men dat ligchaam wenscht te raadplegen tegen „een gevaar", welks bestaan door het Hoofd van den Staat wordt erkend, zijn er redenen te over om den volkswensch te raadplegen door algemeene vrije verkiezingen, waarop de Regering geenerlei pressie uitoefent.

Het geneesmiddel kan niet beoordeeld worden door dezelfde mannen onder wier toezigt de kwaal ontstaan is, door eene Kamer waarvan de Keizer moest bekennen: „Er is gebrek aan eene goede contrôle." „Als men het Wetgevend Ligchaam" — zegt Le Temps verder in zijn uitmuntend betoog — „behoudt zoo als het thans zamengesteld is, dat zich tot hiertoe meer kenmerkte door eene blinde gehechtheid aan de Regering, dan door een helder inzigt en doortastende handelingen, dan zullen de ontevredenen niet nalaten te zeggen dat de plegtige afstand van een prerogatief, hetwelk aanleiding gaf tot misbruiken, alleen geschied is met het doel om van eene wetgevende magt, die niet gewoon is aan veel oppositie, een gewoon budget van oneindig hooger bedrag te verkrijgen."

— Door het Rijksbureau van statistiek zijn belangrijke bijzonderheden bekend gemaakt betrekkelijk den loop der bevolking van 1855 tot 1858. De middelbare duur van den leeftijd in Frankrijk, die van 1817—1824 ruim 31 jaar was en in 1855 reeds op 40 jaar kon gesteld worden, is thans weder verminderd tot op 37½ jaar. Onder natuurlijke kinderen was het aantal sterfgevallen vooral zeer groot. In het departement der Seine zijn in 1858 op de 57.793 geboorten, 15,230 buiten huwelijk aangegeven, en alzoo ruim een vierde onecht.

— Bij den uitgever Henri Plon zal eerlang een nog onuitgegeven boekdeel van Voltaire het licht zien. Daarvan moet het manuscript gevonden zijn in papieren, afkomstig uit de nalatenschap van Diderot. De heer Feuillet de Conches, een der meest bevoegde beoordeelaars, heeft verklaard dat aan de echtheid niet valt te twijfelen; zoowel het eigenhandige schrift van Voltaire, als de inkt en het papier, toonen duidelijk aan dat het stuk echt is.

— Het Journal de Toulouse behelst een brief van den heer Mourey, onder-directeur der school te Sorèze, dd. 15 dezer, waarin wordt verklaard dat pater Lacordaire, wiens dood reeds vrij algemeen is berigt, in stede daarvan juist in beterschap toeneemt.

— De brand in het oorlogschip Infernal — het was geen linieschip maar een zeilvaartuig van 800 ton inhoud — is ter reede van Valparaiso ontstaan door zelfontbranding van de geslotene lading steenkolen. Hoewel de schade nog niet met zekerheid te bepalen is, beweert La Patrie echter dat het verlies overdreven is opgegeven, en niet meer dan 200,000 francs zal beloopen.

— Eene particuliere depêche uit Algiers, van 18 dezer, zegt dat het stoomschip le Massena, het vlagschip van den contre-admiraal Jurien de Lagravière, Oran verlaten had, waar het troepen heeft ingenomen, die naar Martinique moeten worden overgevoerd. Volgens datzelfde berigt zou de admiraal Rigodit gisteren te Algiers zijn overleden.

— Het Madridsch dagblad El Clamor beweerde reeds den 15 dezer dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Spanje en het Koningrijk Italië geheel afgebroken zijn, en de baron Tecco zijne paspoorten en die van zijn geheel gezantschaps-personeel gevraagd zou hebben, maar tot hiertoe heeft zich dit niet bevestigd.

BELGIË.

LUIK 17 *november*. — Zoo men weet heeft het Z. M. den Koning der Nederlanden behaagd den heer Bottin, kolonel der burgerwacht van deze stad, te begiftigen met het officierskruis der orde van de Eikenkroon. Te dier gelegenheid is hem den 14 's avonds eene serenade gebragt, en heeft het korps officieren der burgerwacht, met den heer J. Deivildt, luitenant-kolonel, aan 't hoofd, hem hartelijk geluk gewenscht. De heer Bottin heeft den luitenant-kolonel en de overige officieren dank gezegd voor hunne blijken van belangstelling, en een toast gebragt ter eere van de Koningen der Belgen en der Nederlanden, die beantwoord werd met de kreeten van „Leve de Koning! Leve Willem III!" en door herhaalde toejuichingen.

DUITSCHLAND.

KEULEN 19 *november*. — Gisteren kwamen de Grootvorst en de Grootvorstin Konstantijn van Rusland hier aan, overnachtten in het hôtel Victoria, bezochten heden voormiddag den Dom en vervolgden tegen twaalf ure hunne reis naar Frankfort.

— Volgens depêche uit Minden heeft de partij van den vooruitgang aldaar eene beslissende zegepraal behaald, naardien 45 der 48 benoemde kiezers tot die partij behooren. Ook te Coblenz heeft zij gezegevierd.

Per Telegraaf.

BATAVIA 14 October.

Koffij *f* 36.50.
Suiker n.° 16 *f* 15.
Rijst. Blanke *f* 150.
Indigo *f* 4.25.
Arak *f* 40.
Peper *f* 17½.
Huiden *f* 3.50.
Gom Damar *f* 21.
Gom Elastiek *f* 70.
Calicots ruwe 5/4 *f* 4.90, 6/4 *f* 5.80.
Madapollams 5/4 *f* 5, 6/4 *f* 6.10.
Drills ruwe *f* 7.85.
Vrachten. Naar Nederland *f* 113.50.
Wisselkoers. Op Nederland *f* 100. Op Londen *f* 11.70.

Aangekomen Schepen:

Catharina Geertruida, E. E. Mos,	Macao
Vrede, L. van der Plas,	Liverpool
Jan van Hoorn, C. M. Borghorst,	Dordrecht
Hendrika, W. van Aalburg,	Rotterdam
Pieter Schoenmakers, J. J. van Varelen,	dito
Wilhelmina Maria, W. Postma,	Singapore
Anna Digna, C. Ouman,	Sydney
Elisabeth, J. Snoek,	Amsterdam
Jeannette & Cornelia, J. Verhoeven,	Rotterdam
Eugenie, E. J. Bargman,	dito
Martha & Jacoba, E. de Vries,	Londen
H. Vincentius van Paulo, F. J. Vassen,	Macassar
Zes Gezusters, R. Rutgers,	Singapore
Boni, J. W. Möller,	Hong Kong
Jacoba Helena, J. J. Swart,	dito

PARIJS 20 November.

De buitenlandsche pers, zegt de Moniteur, spreekt van verwikkelingen, welke de optreding van den minister Fould vergezeld hebben. Die geruchten zijn ongegrond.

BERLIJN 20 November.

De verkiezingen der te benoemen kiezers zijn hier tot op dit oogenblik toe in liberalen zin uitgevallen. Uit de provincien ontvangt men per telegraaf berigten van gelijken goeden uitslag.

RAGUSA 20 November.

De gemeenschap tusschen hier en Trebinje is door de opstandelingen versperd. De Turken hebben eene versterking ontvangen van 10,000 man geregelde troepen en baschi bojuks. Ook de insurgenten ontvangen versterking. Zij zijn gisteren naar Ljubowa teruggetrokken, uit welke plaats zij laatstleden zaturdag waren opgerukt. Van tijd tot tijd hebben kleine schermutselingen plaats, die evenwel geene gevolgen van eenige beteekenis hebben.

TURIJN 19 November.

Uit Florence wordt berigt dat aan de werken van den spoorweg nabij Orbitello een kruidwagen gesprongen is, waardoor zeven menschen gedood en vijf gekwetst zijn.

De generaal de Lamarmora heeft revue over de nationale garde te Napels gehouden en den generaal Tupputi grooten lof toegezwaaid.

De Popolo d'Italia zegt dat de roovers te Pietra Galla op de vlugt gedreven zijn, en daarbij 35 dooden en verscheiden gekwetsten gehad hebben.

MADRID 19 November.

De Koningin bevindt zich in belangwekkenden toestand. De heer Ros de Olana heeft zich met eene bijzondere zending naar Lissabon begeven. De president-minister O'Donnell neemt in beterschap toe.

LONDEN 20 November.

Koffij vast. — *Thee*. Ord. Congo 13 d. — *Suiker*. Cuba 34/6 a 41/6; 500 v. verk. — *Salpeter* 1/ a 1/6 hooger. — *Metalen*. Tin. Banca 120/. IJzer. Schotsch 49/6 a 49/9.

LIVERPOOL 20 November.

Katoen. Heden zijn 8000 b. afgedaan.

BERLIJN 20 November.

Rogge 53⅛, op lev. 53¼. — *Olie* 12⅜, op lev. 12¾.

MADRID 19 November.

Spanje 2 pc. 43.35; dito 3 pc. 49.75.

PARIJS 20 November.

Frankrijk 3 pc. 70.05; dito 4½ pc. 96.10. Cred. Mob. 778. Spanje 2 pc. —; dito 3 pc. 48⅜.

LONDEN 20 November.

De Gecons. 3 pc. 92⅞. Spanje 2 pc. 42⅛; dito buitenl. 3 pc. 52; dito Cert. 6⅛. Portugal 3 pc. 48⅛. Mexico 3 pc. 28. Peru 3 pc. 82. Grenada 3¼ pc. 21. Venezuela 4½ pc. 24. Ecuador Nieuwe 1 pc. 15⅜. Holland 4 pc. 100½; dito 2½ pc. 64⅛.

WEENEN 20 November.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 67.50; dito Nation. 5 pc 81.60. Wissel op Londen *f* 128.

FRANKFORT 20 November.

Oostenr., Metalliek 5 pc. 46¾; dito Nat. 5 pc. 57⅛. Spanje 2 pc. 41¾; dito binnenl. 3 pc. 47⅜.

ANTWERPEN 20 November.

Oostenr. Metall. 5 pc. 48½; dito Nation. 5 pc. 58⅜.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 20 November.

In het bij dit N.° behoorend Bijvoegsel zijn opgenomen uittreksels uit de Memoriën van beantwoording der Regering nopens verschillende hoofdstukken der Staatsbegrooting voor 1862.

Wij vestigen de aandacht op een aantal daarin voorkomende belangrijke mededeelingen der Regering.

Heden middag is de sjouwerman J. van Duivenbode, door het uitglijden van een trap, in het schip Johannes Lodewijk, liggende in de Boompjes, van het dek in het ruim gevallen, waardoor hij, belangrijk gekneusd, naar het Ziekenhuis aan den Coolsingel is moeten vervoerd worden.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal zal morgen ten 2 ure bijeenkomen.

Morgen ten half elf ure zullen de Provinciale Staten van Zuidholland hunne werkzaamheden voortzetten.

Een Regerings-telegram, gedagteekend Buitenzorg 29 september 1861, luidt: „Niets bijzonders."

Een Regerings-telegram, gedagteekend Buitenzorg 13 october 1861, luidt: „Belangrijk nieuws van Bandjermasin. Demang Lehman wordt gezegd te Martapoera in onderwerping te zijn gekomen. Overigens niets bijzonders."

Bij Zr. Ms. besluiten zijn benoemd: tot procureur bij het prov. geregtshof in Overijssel en de arrond.-regtbank te Zwolle, mr. S. J. van Roijen, advocaat te Zwolle; tot auditeur bij den schuttersraad van het 1ste bat. rustende schutterij in de prov. Groningen mr. J. Ganderheiden, burgemeester en secretaris der gemeente Grootegast; bij het personeel der geneeskundige dienst der landmagt, tot offic. van gezondh. van de 2de kl. (naar ouderdom van rang), de offic. van gezondh. van de 3de kl. J. van Lier, F. S. W. de Ronde en J. W. C. von Römer, van gemeld personeel.

Z. M. heeft bewilliging verleend tot verlenging van den duur der Maatschappij ter Assurantie te Amsterdam voor den tijd van vijf jaren, in te gaan den 1 januarij 1862.

Aangenomen het beroep naar de Hervormde gemeente te Zeerijp (Groningen) door ds. J. A. Barbas, pred. te Chaam (Noordbrabant).

GORINCHEM 19 *november*. — De gisteren alhier gehouden paardenmarkt was even als de heden gehouden groote beestenmarkt, vooral de laatste, buitengewoon druk bezocht, daar het getal paarden op ruim 3000 en dat der runderen op meer dan 8000 stuks wordt geschat. Er waren zeer veel Fransche, Engelsche en Duitsche, men zegt zelfs Russische kooplieden aanwezig, terwijl buitengewoon veel handel plaats had tegen hooge prijzen. Jammer dat de gisteren namiddag tegen 4 ure opgekomen mist, die tot heden morgen 8 ure voortduurde, zoowel de over- of afvaart van paarden als den aanvoer van vee zoo belemmerde, daar anders het getal runderen nog veel aanzienlijker had geweest, daar uit Noordbrabant bijna geen vee kon overkomen, om vroeg genoeg ter markt te zijn. Een aantal expresselijk hiervoor gearriveerde extra stoombooten heeft echter heden den afvoer ook naar Zeeland zeer vergemakkelijkt.

DELFT 20 *november*. — Wanneer het gerucht zich bevestigt, dat de Minister van Binnenl. Zaken de Academie alhier voorloopig zou sluiten, zal zulks, daar de meeste studenten alsdan terstond huiswaarts zouden keeren, een groot geldelijk nadeel aan de Delftsche ingezetenen veroorzaken. Mogt de Gemeenteraad van Delft niet tegen dezen maatregel durven protesteren, dan zouden voorzeker de ingezetenen van Delft en de leden der Tweede Kamer krachtig hunne stem hiertegen verheffen. Sommige ouders van studenten zouden, bij het nemen van zulk een besluit, dan ook voornemens zijn, den Minister of den directeur, zoo noodig bij deurwaarders exploit, te sommeren om teruggave van de *f* 200 collegiegelden, die zij voor hun zoon hebben betaald, en waardoor deze het regt heeft dat men collegie geeft van september 1861 tot julij 1862. Deze ouders beweren namelijk, dat men van de zijde der Academie, door het aannemen dezer *f* 200, de verpligting op zich genomen heeft, om op den in september bestaanden voet collegie te geven aan hun zoon. Eerst toen de collegien eenigen tijd begonnen waren, is het bekende reglement ingevoerd; dit kon geen inbreuk maken op reeds verkregen regten, en nu zou de billijkheid medebrengen, dat bij het sluiten der Academie de betaalde collegiegelden werden terugbetaald. Ware het reglement met 1 september ingevoerd, dan had het iedereen vrijgestaan om al of niet op de Academie te komen.

In de korps-vergadering van gisteren, die wederom gepresideerd werd door den heer Vrolik, is ingekomen eene uitvoerige missive van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden, beschermheer der Academie, waarbij Z. K. H. de kweekelingen der Academie dringend aanspoort om niet langer zich te verzetten tegen het besluit, door HD. beminden Broeder met betrekking tot de Academie genomen; maar door de onderteekening daarvan een blijk te geven van die gehoorzaamheid, welke aanstaande ambtenaren behoort te kenmerken. Bij acclamatie moet daarop door de vergadering zijn besloten, tot Z. K. H. een adres te rigten, waarbij aan HD. de dank van het korps wordt overgebragt voor het bewijs van belangstelling van HD. ondervonden, maar waarbij tevens de redenen zullen worden ontvouwd, welke het 't korps onmogelijk maken om aan het verlangen, door Z. K. H. in HD. missive uitgedrukt, te voldoen. Dit adres zal regtstreeks aan den Prins worden gezonden.

'S GRAVENHAGE 20 *november*. — Het examen der onderofficieren van het 4de en 5de regement inf., die van vrijdag ll., onder presidium van den heer luitenant-generaal Duycker, zijn geëxamineerd voor 2den luitenant der infanterie voor het leger hier te Lande, is weder geëindigd en de adspiranten hebben hunne garnizoenen gerejoigneerd. Morgen zal het examen worden voortgezet met de onderofficieren van het 6de en 7de regement infanterie.

— De voorstelling in den Koninklijken Franschen schouwburg alhier zal donderdag den 21 dezer bestaan uit: Le Gentilhomme pauvre, comédie, en L'école des Agneaux, comédie.

LEYDEN 19 *november*. — In den nacht van 14 op 15 dezer is vergaan de te Katwijk aan Zee te huis behoorende pink de Vereeniging, van de reederij van dien naam, boekhouder G. Verdoes. De geheele bemanning vond haren dood in de golven, nalatende vijf weduwen (waarvan twee in zwangeren staat) en dertien kinderen.

ENKHUIZEN 18 *november*. — Heden is binnen gekomen het schip Willem de Eerste, stuurman W. Meijer, met eenen voorraad van 17 last haring.

NIEUWE DIEP 18 *november*. — Onder de vele rampen, die wij ten gevolge van den jongsten storm op deze kust en in onze nabijheid te betreuren hebben, is zeker die, betreffende de equipage van de Hannov. galjoot Engelina, wel het hartverscheurendst. Tijdens den storm werd het schip verschrikkelijk gebeukt en vreesde de kapitein dat het uit elkander zou slaan: hij achtte het dus, met overleg van den stuurman, geraden om het schip met de equipage te verlaten, om zoo mogelijk het leven te redden. De boot werd neêrgelaten en de kapitein, zijne vrouw en drie kinderen, benevens de overige equipage, verlieten het schip. Twee der laatsten zouden echter nog iets van boord halen en waren juist op het schip toen eene stortzee de boot omver sloeg. Een der aan boord zijnde matrozen greep den kapitein bij de haren, maar moest hem spoedig loslaten. De andere matroos wierp de kapiteinsvrouw een touw toe, en daar zij met den eenen arm het kind omkneld hield en dit niet mogt loslaten, ontzonk haar spoedig de magt, en moeder en kind verdwenen in de woeste golven. Thans ligt het schip behouden in de haven van het Oude Schild, en men mag het er dus voor houden, dat de equipage wel wat spoedig het schip heeft verlaten.

UTRECHT 19 *november*. — De voorstelling van Mozart's opera *die Hochzeit des Figaro*, die gisteren avond door het Hoogduitsche opera-gezelschap uit Rotterdam, onder directie van den heer J. Ed. de Vries, alhier gegeven werd, is met een schitterenden uitslag bekroond geworden. De heer Dalle Aste werd met een laauwerkrans, en even als de overige hoofdvertooners, de dames Günther en Geisthard en de heer Duschnitz, met herhaalde en warme toejuichingen van het talrijke publiek vereerd, terwijl zij allen aan het slot der uitvoering tot driewerf toe ten tooneele werden teruggeroepen. De beide duetten — van de dames Günther en Geisthardt en van laatstgenoemde met den heer Duschnitz — werden gebisseerd. Met belangstelling ziet men de volgende voorstellingen van dit gezelschap te gemoet.

KUINRE 18 *november*. — De buitenpolder achter Kuinre, alwaar ten gevolge van het gunstige herfstweder voor eenige dagen nog een aanzienlijk tal runderen grazende was, is op eens door den storm van 13 op 14 dezer door het zeewater onder geloopen. De werken tot het daarstellen van eenen doorlaat in de oostelijke polderkade zijn daardoor belemmerd en moeten vooreerst onuitgevoerd blijven.

AMELAND 16 *november*. — Gisteren nacht verviel in de buitengronden van dit eiland, bij zeer hevigen storm en vreeselijk hooge brandingen, de te Rijp te huis behoorende haringbuis de Vrede, schipper D. Boneveld, welke tusschen de banken aldaar ankerde, doch met laag water, ongeveer des voormiddags 11½ ure, doorstootte, het roer verloor en lek werd, waardoor men verpligt was de touwen te kappen, om alzoo, ten einde het leven te redden, op strand te geraken, hetwelk plaats had juist met laag water, zoodat het schip reeds op de derde buitenbank aan den grond geraakte en door brandingen overdekt werd, waardoor de veertien opvarenden in levensgevaar verkeerden. — Des namiddags ten één ure gelukte het aan de reddingboot van Hollum, met de grootste krachtinspanning en met levensgevaar der bootsgezellen, het schip te bereiken en negen schepelingen in de boot over te nemen, doch was toen door den reeds ingevallen vloed en vreeselijke branding genoodzaakt, om zich en de geredden niet aan het gevaar bloot te stellen om zelven om te komen, met die geredden naar het strand terug te keeren; des namiddags vijf ure eerst gelukte het de vijf overige schepelingen te redden, waarvan een echter reeds overleden was, terwijl de overigen reeds zoo afgemat waren, dat men de touwen, waarmede zij zich op het wrak vastgebonden hadden, moest lossnijden en ze als het ware in de boot slepen. — Een dezer vier herkreeg eerst heden nacht zijn bewustzijn.

Ingezonden Stukken.

PUBLICITEIT.

Aan den Heer Q.

In de Rott. Ct. van 13 dezer, las ik uw artikel over de aanvraag van concessie, gedaan door de heeren Pincoffs, van Reesema en van der Hoop.

U zegt daarin, dat die heeren, vóór en aleer de concessie te vragen, de openbare meening hadden behooren te polsen, om te weten of het wel in het ware belang van de stad was, dien stap te doen; — dat zij nu misschien meer kwaad dan goed aan de zaak gedaan hebben.

Ik stem toe, dat dit laatste nog al de opinie van het publiek hier ter stede is, maar desniettemin zal men de concessie verkrijgen, omdat het Ministerie zeer gaarne die zaak van de schouders wil hebben.

Er is ook niets anders noodig dan eene rente-garantie of betaling door het Rijk, of wel een subsidie, zoodat de geldschieter zekerheid van rente erlangt, en als het gewone publiek het geld niet geven wil, dan gaat men naar de bankiers, die eene maatschappij oprigten, met actien waarin men speculeren kan.

Die maatschappij krijgt dan de concessie present; benoemt directeuren, ingenieurs, laat een bolleboos van een Engelschen aannemer komen, die den weg zoo maar in eens aanneemt, zoo als bij den Rijnspoor. Daarna gaat men aan 't werk.

Hoe dat nu gemaakt moet worden, is in het plan beschreven dat door ingenieurs is opgemaakt en door andere ingenieurs wordt aangenomen. Mogt dat plan nu niet goed zijn, ja dan is de zaak mislukt en bedorven, maar het zal de schuld zijn van de ingenieurs, die het plan gemaakt hebben, en niet van de aanvragers om concessie of van de maatschappij met actien, daar men in speculeert.

Evenmin als u, mijnheer Q., en het publiek, weet ik iets van de zaak der concessie, en veronderstel maar dat die zoo zal loopen.

De heeren van de concessie willen er geen last van hebben, of strijd voeren en in discussie treden, omdat zij overtuigd zijn dat de zaak goed is. — Zij willen dus ook alleen te doen hebben met belangstellenden die met hen *sympathiseren*, en niet met vitters en bedillers.

Ook dit *veronderstel* ik. Daarbij geloof ik nog dat die heeren met mij van opinie zijn, dat openbaarheid tegenwoordig niet meer noodig is en uitgediend heeft.

Voor uwe instructie, mijnheer Q., wil ik u dat nog even aantoonen, dan zult u verder, als ge daarvan overtuigd zijt, niet meer in de krant schrijven.

Vroeger waren de burgers van stad en land niet tevreden over de lands en stedelijke besturen; — om dit kenbaar te maken hadden ze noodig kranten en publicisten.

Door deze publicering van hun gevoelen hebben de burgers verkregen de Grondwetsherziening, en daardoor het regt van kiezen. — Van dat regt hebben zij gebruik gemaakt, en de lui, die verstand van regeren hadden, maakten kiesvereenigingen, die het kiezen hebben geleid, waardoor de drie heeren concessievragers en anderen voor den Gemeenteraad, weer andere heeren voor de Staten-Generaal en Provinciale Staten zijn gekozen.

Daarna zijn al die heeren aan het besturen gegaan, en hoewel dat nu voor deze gemeente wel wat duurder in belastingen is geworden, mag men daar niet over klagen, want in het budget kan men lezen waar het voor is.

De knappe lui die het weten, zijn nu aan het besturen, en de kiezers hebben gedaan en komen niet meer op.

De restant kiesvereenigingen loopen te niet en de mannen van zaken behoeven hunne handelingen aan geen publiek meer te onderwerpen; zij zijn immers degenen die alleen weten wat goed is en aan de gemeente convenieert.

Zoo wordt alles dan ook meer en meer onder de hand behandeld en met sympathiseerders afgedaan. — De goede gemeente zal later de schoone resultaten zien.

De kranten en publicisten hebben dus ook niets meer te doen, want waar niet gesproken wordt valt niet tegen te spreken.

Dat de Kamer van koophandel zich nog wel eens met de zaken bemoeit, komt misschien daardoor, dat men haar voor eenige jaren, toen er zoo gekozen werd, schijnt vergeten te hebben. — Dat kan nu nog worden hersteld. Spoedig daarvoor een kiesvereeningje gemaakt, b. v. zoo'n Ordetje of een kleurloosje, en dat ook nog in orde gebragt, en dan weet ik niet waarmede het publiek zich nog meer zal hebben te bemoeijen. Doe dus zoo als ik, en laat u regeren door de mannen die we in der tijd gekozen hebben.

Lees geen kranten of boeken over Rusland, maar vrolijke oude Fransche comedies, dan zult ge, wanneer er hier ter stede weder eens openbaarheid in zaken van algemeen belang, en dien ten gevolge kiesmanie ontstaat, en ge daarbij uw belastingbiljet eens naziet, bij u zelven zeggen: „Ik ben tegen publiciteit en kies niet mede."

S'il fût un temps pour la folie
Il en est un pour la raison! —

En hiermede groet ik u mijnheer Q.; — antwoord heb ik niet noodig; ik lees geen kranten als bij toeval. Het exemplaar met uw artikel liet men bij mij op de toonbank liggen.

KLAAS GOEDGLOOF,
Burgerman en Kiezer, Oud-Lid der Orde en van de Schutterij.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 20 November.

OVERLEDEN: A. A. Boute, z., 4 j. — J. W. T. Roeland Dijk, z., 5 j. — A. Gijsen, jd., 41 j. — T. den Berg, z., 1 j. — J. H. Lesman, man van M. Jo 43 j. — P. K. Görlitz, wedr. van C. C. Willemse, —

BEVALLEN: M. J. Vink, geb. van Rijssel, d. — J. Andriese Houtkooper, geb. van Montfoort, d. — J. van der Kooy, z. — P. van Renswoude, geb. van J. E. Doesburg z. — J. van Rede, geb. Rooster, z. — J. geb. Oskam geb. van Langeveld, z. — A. Hoogenboom, geb. d. — E. Fontein, geb. Wils, d. — P. Wansink, M. Oud Koevoet, z. — S. J. M. Lormier, geb. Boot, z. — Zwartewaal geb. Snoek, d. — G. J. M. van den Ende, geb. d. — J. C. van Ackeren, geb. Eag, d.

GEHUWD: J. Boeki, jm., 26 j., met S. Preesman jd., 26 j. — A. van Wolferen, wedr., 54 j., met

Mus, wed. J. van Nimwegen, 47 j. — G. Dissel, jm., 22 j., met H. C. Munts, jd., 27 j. — D. Agterdenbosch, jm., 27 j., met A. E. de Wit, jd., 27 j. — A. J. Worm, jm., 27 j., met W. C. C. Melching, jd., 30 j. — J. J. Smits, wedr., 47 j., met C. A. Huibers, jd., 36 j. — J. Ligthart, wedr., 59 j., met P. Hartog, jd., 46 j. — H. Douwens, jm., 23 j., met N. van Krimpen, jd., 28 j. — H. Bergers, jm., 23 j., met D. Sprokop, jd., 22 j. — M. B. Possens, wedr., 35 j., met J. F. W. Mugge, wed. C. Visser, 32 j. — A. van Kampen, wedr., 44 j., met S. van Wageningen, jd., 45 j. — J. Hanselman, jm., 19 j., met G. Duykers, jd., 21 j. — L. Damsteek, jm., 22 j., met H. H. Dortmond, jd., 21 j. — W. H. de Vrijer, jm., 27 j., met H. M. J. Jonkman, jd., 24 j. — W. C. Bedding, jm., 25 j., met G. H. Middeldorp, jd., 24 j. — J. E. Fest, jm., 45 j., met W. Goedhart, wed. H. A. Hastenpflug, 44 j. — H. A. Magerey, jm., 27 j., met J. A. Kruis, jd., 25 j. — A. van Dijk, jm., 31 j., met C. P. Lokkerbol, jd., 29 j. — D. Bakkers, jm., 27 j., met M. van der Horst, jd., 24 j. — J. Zuidmeer, jm., 19 j., met E. van der Heyden, jd., 25 j. — J. M. Salters, wedr., 29 j., met S. M. Pleunes, jd., 20 j. — H. Schoonens, jm., 33 j., met M. Uland, wettig gesch. vrouw van C. L. Keyzer, 29 j.

AFSLAG van HUIZEN en ERVEN,

IN HET NOTARISHUIS TE ROTTERDAM:

Woensdag den 20 November:

Een Huis enz., Nieuwe Markt, 9/441;.. trekg. ƒ 4500, daarboven ƒ 200, verkocht.
Een Huis enz., Halsteeg, 9/442; .... " - 2875, daarboven ƒ 120, verkocht.
Een Huis enz., Zijlsteeg, 4/343; .... " " 1525. daarboven ƒ 150, verkocht.
Een Huis enz., Makkelijnsteeg, 6/124;.. " - 850, daarboven ƒ 200, verkocht.

VEILING VAN:

Een Huis, Tuin enz., Coolsingel, 15/283; " - 15,400.
Een Huis, Tuin enz., als voren, 15/282; " - 9000.
Een Huis, Tuin enz., als voren. 15/284; " - 7300.

Beursberigten.

ROTTERDAM 20 November.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl... Oblig. H.-Spoor 4 pCt.	89		
" Stad Amst.... 3½ "	87 7/8		
" Obl. Rijn. Sp. 4½ "	99 7/8		
Spanje... Oblig., 3 nu 2 "	42 1/4		
" Certificaten.... "	6 3/4	6 7/8	6 3/4
Portugal.. Obligatien 1853 3 "	46 1/4	46 3/8	46 1/4
" Obl. 1856/7 9. 3 "	45 5/16	45 7/16	45 3/8
Rusland.. Obl. bij Stieglitz 4 "	74		
" Obl. te Amst.. 4½ "	89 13/16		
" Obl. te Londen 4½ "	90		
" Spoorw. Aand. 5 "	194	194 1/2	194 1/2
Polen.... Aand. fl. 500.. ƒ	165 1/2		
Oostenr... Obl. in Metal. 5 "	46 5/16	46 3/8	46 5/16
" dito Nationale 5 "	55 5/16	55 3/8	55 5/16
Brazilië .. Obligatien..... 4½ "	90 1/16		
Venez.... Obligatien....... 3 "	22	22 1/8	22 1/8
" dito........... 1½ "	11 1/2	11 5/8	11 1/2
Grenada... Obligatien.... 4½ "	13 15/16		
" Uitgestelde..... 1 "	5 3/8		
Mexico... Obligatien.... 3 "	26 1/2	26 5/8	26 1/2
Galveston, Spw.-Oblig.... 7 "	21		

Oostenr. fondsen bij beperkten omzet zonder merkelijke variatie; Spaansche Coupons Bewijzen waren tot dalende prijzen verkrijgbaar; Zuid-Amerik. fondsen, bij gemis aan kooplust, algemeen zeer gedrukt, inzonderheid Venez. met tamelijk levendigen handel.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 24 3/8; dito Oude, 5 pc., 46 5/16, 46 3/8; dito Nationale, 5 pc., 55 1/4, 55 3/8, 55 5/16; Weener Loten 1854, ƒ 195 1/2, ƒ 195 3/4, ƒ 195 1/2; dito 1860, ƒ 357. Venez., Obligatien, 3 pc., 21 7/8, 22 1/4, 22 1/8; dito 1½ pc., 11 9/16, 11 5/8, 11 9/16. Grenada, Obligatien, 1 pc., 5 5/16, 5 11/32. Mexico, Oblig., 3 pc., 26 7/16, 26 5/8, 26 5/8. Griekenland, Coupons, ƒ 23/32.

AMSTERDAM 20 November.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., .. Werk. Schuld 2½ pCt.	63 5/16		
" dito dito 3 "	76 5/8		
" dito dito 4 "	99 3/8	99 1/2	99 3/8
" Amort. Synd. 3½ "			
" Hand. Maats.	140 3/8	140 5/8	140 5/8
" O.-I. Leening 4 "	97 3/4		
" Holl. Spw.... 4 "	89		
" Rijn dito..... 4½ "	106		
" M. van Weld. 4 "			
België, .. Cert. *Rothsch.* 2½ "			
Frankrijk, Certificaten.. 3 "			
Spanje... Buitenlands.. 2 "	42 3/8	42 7/16	42 3/8
" dito 3 "	51 3/8		
" Binnenlands. 3 "	48 1/16	48 3/16	48 1/16
" Amort. Schuld	17 1/8	17 3/8	17 1/2
" Bew. v. Coup.	6 13/16	6 15/16	6 13/16
Portugal, Obligatien... 3 pCt.	46 3/4		
" dito 1856/59. 3 "	45 5/16	45 3/8	45 3/8
" dito Uitgest..			
Rusland, Ob. *Hope en C.* 5 "	101 7/8		
" dito 1828/29.. 5 "	100 7/8	101	101
" Cert. 1831/33 5 "			
" d.° 1840..... 4 "	74 3/8		
" d.° *Stieglitz*.. 4 "	74 1/8		
" d.° d.° Nieuwe 5 "	81 5/8		
" d.° d.° 1855 N. 5 "	93 7/16	93 1/2	
" d.° te Lond. 4½ "	90		
" d.° v. Assign.. 6 "	54 1/2	54 5/8	54 1/2
" Inschr. dito.. 6 "			
Polen, ... Aand. 1835.. ....ƒ	166		
" Oblig........ 4 pCt.			
Pruissen, Oblig. ...... 4½ "			
" dito 1859.... 5 "	105 5/8		
Oostenr., Ob. *Goll en C.* 5 "			
" d.° dito 4 "	43 5/8		
" d.° Met. Oude 5 "	46 3/8	46 1/2	46 7/16
" d.° N. te Ams. 5 "	69 1/2	69 5/8	69 1/2
" d.° Nat. Met.. 5 "	55 3/8	55 1/2	55 7/16
" d.° Metalliek. 2½ "	24 3/8	24 7/16	24 3/8
" W. Ad. fl 250 4 "	197	197 1/2	
Brazilië, 1824, £ 100 5 "	99 1/2		
Equador, £ 100...... 1 "			
Venez.,.. Obligatien... 3 "	22 1/8	22 3/8	22 3/16
" Uitgestelde.. 1½ "	11 3/8	11 7/16	11 7/16
Grenada, Obligatien... 4½ "	14	14 1/16	14
" Uitgestelde.. 1 "	5 5/16		
Mexico,.. Obligatien... 3 "	26 5/8	26 3/4	26 5/8
Illinois.............. 7 "	84 3/8		

Handelm. a cont, 4½ pc., 140 1/2, 140 5/8, 140 5/8; Leen., Holl. Spw., 4½ pc., 100 1/2. Rusland, Cert. Adm. te Hamburg, 5 pc., 81 1/4; dito Cert. te Londen, 1859, 3 pc., 59 3/16, 59 1/4, 59 3/16; dito bij Hope en Co., 1860, 4½ pc., 89 7/8; dito Spoorw.-Actien, 5 pc., 193 1/2, 194 1/4, 193 1/2. Pruissen, Aand. 1854, 3½ pc., 213. Ween. Bank-Actien, ƒ 639, ƒ 640; dito Aand. 1860, 5 pc., 357. Brazilie 1852, 1858 en 1860, 4½ pc., 89 7/8. Philad. bij Hope en Co., Lr. A, ƒ 89. Galveston, 8 pc., 21, 21 1/2, 21 1/2; dito Stellen, 8 pc., 21 1/2, 21 3/4. Louisiana, 5 pc., 83 3/4. Griekenland 1825, 5 pc., 6. Grenada, 2 pc., 20 1/4, 20 5/16; dito gest., 9 3/4.

Beleening 3, Prolongatie 3, Disconto 3 pc.

In Holl. fondsen weinig verandering; van vreemde Russ. goed prijshoudend; alleen Aand. Spoorw. meer aangeboden; Oostenr. iets flaauwer op de lager afkomende koersen van de Duitsche beurzen; Spaansche Bewijzen Coupons tot verminderde prijzen verkrijgbaar; Portug. en Mexik. bijna als gisteren; Venez. meer aangeboden.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63 15/16. Spanje, 2 pc., 42 3/8; dito binnenl., 3 pc., 48 1/16 a 1/8. Oostenr., Metall., 5 pc., 46 7/16; dito Nationale 5 pc., 55 3/8 a 7/16.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 20 November.

Hout. De heden alhier gehouden veiling van Mahonie- en Ceder- enz., is afgeloopen als volgt:

Kav.			
1/88	437 bl. Mahoniehout......	verk. 136 bl.	22 - 39 c.
89/102	78 " "	" 78 "	15 - 44 "
103/105	6 " "	" 4 "	34 - 38 "
110/130	120 " "	opgehouden.	
6/9	32 " Satijnhout.........	" 6 "	35 "
131/145	380 st. Pokhout...........	" 159 st.	6½ "
1/17	440 bl. Cuba Cederhout....	opgehouden.	

Van *Huiden* werden heden 497 stuks Buffel-, per Nijverheid, tot geheimen prijs afgedaan.

SCHIEDAM 20 November.

Moutwijn, per Ned. Vat zonder fust ƒ 12.75.
Jenever, " " " " " - 18.25.
Amst. Proef " " " " " - 19.50.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel .... ƒ 1.90.

AMSTERDAM 20 November.

Suiker. Van ruwe zijn 741 krjs. Java n.° 10½ goed, sommige slap, opgeslagen tot ƒ 32 1/2.

Tabak. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 25 v. Maryland per Macauly en 17 v. dito per Falmouth.

Arak. Bij inschrijving zijn heden afgedaan 25 leggers per Johannes Hendrikus Ferdinand.

Kaas niet aangevoerd.

Vetwaren. Traan. Robben- ƒ 40; Lever-, bruine ƒ 41 a ƒ 42, blanke ƒ 45. Rondvisch per 50 N. ℔ ƒ 12½ a ƒ 13. Ansjovis 1861r ƒ 8, 1860r ƒ 8½, 1859r en 1858r ƒ 7½.

Granen. Tarwe onveranderd: 129 ℔ b. Poolsche ƒ 380; 128 ℔ dito ƒ 385; Gelders. ƒ 380 per 2400 kil. Rogge dadelijk tot vorige prijzen: 119 ℔ Petersb. ƒ 245; 119 ℔ Arch. 245; 121 ℔ dito ƒ 251; op lev. ƒ 2 hooger; in Maart/Mei ƒ 235. Gerst, Haver en Boekweit zonder handel.

Zaden enz. *Koolzaad*, op 9 v. Olie te lev. April £ 78 1/2; Sept./Oct. £ 72; Nov. £ 77; Dec. £ 78. Lijnzaad een doen: 115 ℔ Riga ƒ 277 1/2; 112/113 ℔ Taganrog ƒ 392½. Raapolie op 6/w. ƒ 42 1/2; vlieg. ƒ 41½; 1 Mei ƒ 42; 1 Dec. ƒ 40 3/4, ƒ 40½. Lijnolie: op 6/w. ƒ 37; vlieg. ƒ 35¾; 1 Maart, April en Mei ƒ 34½; 1 Dec. ƒ 35¾. Hennepolie op 6/w. ƒ 41½; vlieg. ƒ 40. Raapkoeken per 1040 stuks ƒ 82 a ƒ 86. Lijnkoeken per 104 st. ƒ 13 a ƒ 15.

Vee. Kalveren 1ste kwaliteit ƒ 60 a ƒ 80, 2de dito ƒ 50 a ƒ 70, 3de dito ƒ 40 a ƒ 60; Schapen ƒ 20 a ƒ 24; Varkens 46 a 50 c. per Ned. ℔.

GRONINGEN 19 November.

Granen enz. De aanvoer was heden vrij belangrijk en de stemming over het geheel genomen nog al vast. Tarwe weinig begeerd en tot 15 c. verlaging traag afgegaan. 116, 120 a 123 ℔ N. Omm. Roode ƒ 8.50, ƒ 8.65, ƒ 9.10, ƒ 9.25 a ƒ 9.70, ƒ 9.85 en 116, 120 a 123 ℔ N. Old. dito ƒ 8.20, ƒ 8.40, ƒ 8.80, ƒ 8.90 a ƒ 9.40, ƒ 9.50. Rogge in buitenlandsche soorten onveranderd, doch de Nieuwe Inlandsche bij iets ruimer aanvoer 10 c. verlaagd; 116 a 120 ℔ ongedr. Buitenlandsche ƒ 7.90 a ƒ 8.20 en 116 a 120 ℔ N. Inlandsche ƒ 7.80 a ƒ 8.10. Boekweit wel zoo aangenaam en 5 c. meer besteed: 113 a 116 ℔ N. Zw. Zand ƒ 6.75, ƒ 6.80 a ƒ 7.15, ƒ 7.20. Wintergerst schaarsch ter veil en door Pelders voor de beste partijen boven den koers besteed, Zomer daarentegen meer ter veil en tot 15 c. verlaging nog moeijelijk te verkoopen, Knobbe 10 c. verlaagd: 93, 96 a 99 ℔ N. Winter ƒ 5.55, ƒ 5.95 a ƒ 6.35, ƒ 6.40; 96 a 99 ℔. N. Zomer ƒ 5.20 a ƒ 5.60, en 103 ℔ N. Knobbe ƒ 6. Dikke Haver tot vorige prijzen belangrijk omgezet, Witte Voer wel zoo aangenaam, Zwarte onveranderd: 75, 78 a 82 ℔ N. Dikke Brouw ƒ 3.50, ƒ 3.75 a ƒ 4; 62, 65 a 68 ℔ N. Witte Voer ƒ 2.45, ƒ 2.50, ƒ 2.75, ƒ 2.80 a ƒ 3.05, ƒ 3.10, 65, 68 a 72 ℔ N. Zwarte Voer ƒ 2.60, ƒ 2.65, ƒ 2.95 a ƒ 3.25. Paardenboonen nog al iets ter veil en weinig gevraagd, zijnde enkele partijtjes naar deugd van ƒ 7 tot ƒ 7.75 verkocht. Gort prijshoudend, puik ƒ 11 a ƒ 11,75 en Parel per 100 Ned. ℔ ƒ 14 a ƒ 18. Koolzaad bijna niet in omgegaan; redelijke kwaliteit wordt nog op ƒ 13.50 gehouden. Geel Mostaardzaad bijna zonder handel en bleef naar deugd van ƒ 9 tot ƒ 11.50 aangeboden. Raapolie ƒ 40. Lijnolie ƒ 34 a ƒ 34.40. Raapkoeken ƒ 99.

LONDEN 18 November.

Suiker stil; Cossipore 44/ a 44/6. Geraffineerde zeer stil, bruine lompen en ord. brooden 49/. Voorr. 76,376 tonnen. — *Rum.* Jamaica blanke 3/2. — *Koffij* stil, doch prijshoudend; ord. Rio 52/ a 55/. — *Thee* met goeden handel tot vaste prijzen. — *Rijst* stil, doch vast; Madras 11/9, Necranzie en Rangoon Voorjaars-levering 11/, dito Larong 10/6, Bassein 10/9. Voorraad 26,924 tonnen. — *Peper* stil tot vorige prijzen; Singapore 4 d. — *Verwhout* hooger; Jamaica Campêche- £ 6.10. — *Harst* flaauw; bruine 13/6 verkoopers. — *Metalen.* Lood 20/ a 30/ hooger, met veel handel; Engelsch Giet- £ 20 a £ 20.5. IJzer iets hooger, Schotsch Giet- 49/4½ a 49/6. Straits Tin 116/. Zink vast, loco £ 19. — *Katoen* iets hooger. — *Oliën.* Lijn- prijshoudend 36/; Raap- en Cocos- onveranderd; Palm- prijshoudend 45/6 a 46/; Terpentijn- 72/6. — *Talk* stil, doch vast; loco 52/ a 52/3, oude 51/3, tot ult. Dec. 51/9 a 52/, Dec. 52/ a 52/3, Januarij/Maart 52/9. Voorraad 37,606 v.

Graanmarkt. De toevoer uit het binnenland was niet groot, doch van buitenlandsche werd vrij veel aangevoerd. Zoowel Engelsche als vreemde Tarwe was goed tot vorige prijzen te plaatsen. Amerik. Meel iets beter. Mooije Gerst onveranderd, mindere soorten 1/ lager. Erwten en Boonen prijshoudend. Haver met redelijke vraag als voren, zachte Archangel iets flaauwer. Zaden vast. De aanvoer bedroeg sedert ll. maandag: Tarwe 31,868 q., Gerst 19,375 q., Haver 36,017 q., Boonen 5290 q., Erwten 978 q., Meel 16,907 zakken en 14,397 vaatjes.

Veemarkt. De toevoer van het Vasteland was in de afgeloopen week vrij groot. Heden werd belangrijk minder Hoornvee ter markt gebragt dan vorige weken, en ging het grootste gedeelte van den aanvoer tot eene verhooging van 2 d. van de hand. Ook van Schapen was de aanvoer klein en prijzen zeer vast. Varkens en Kalveren onveranderd. Men noteert: Ossen 3/4 a 5/2, Schapen 3/6 a 5/8, Kalveren 4/ a 5/2, Varkens 4/ a 5/.

LONDEN 19 November.

Suiker flaauw. Bengal middl. a mooi blond Gurpatta date 40/ a 41/6, Native Madras laag en middl. bruin 32/ a 32/6, date 31/. Geraffin. flaauw. Melassen, mooije Cossipore 17/6, middl. Bally 16/. — *Rum.* Jamaica onveranderd, Mauritius 1/6 1/2, Demerary 1/9. — *Koffij* stil, ord. a goed ord. gemengd Padang 65/6 a 66/6. Plantation als voren. — *Thee* prijshoudend, goede Common Congo 13 d. — *Rijst* flaauw. Carolina 31/ a 33/. — *Lijnzaad.* Bombay 67/. — *Metalen.* Schotsch Gietijzer vast 49/6. — *Katoen* 1/8 d. hooger. — *Oliën.* Lijn- prijshoudend op 36/, Raap- vast 43/6, Patent- 47, Cocos- stil, Ceylon- 49/6 a 50/, Cochin- 50/6 a 51/, Palm- prijsh. 45/6 a 46/, Terpentijn- stil 72/6. — *Talk* stil, loco 52/ a 52/3, oude 51/3, tot ult. Dec. 51/9, Dec. 52/3 a 52/6, Voorjaar 53/.

LIVERPOOL 18 November.

Suiker stil. Melassen Antigua 17/6, Brazil 16/. — *Sago* 16/ a 16/6. — *Jute* 2400 b. bedongen £ 15 a £ 19 per ton. — *Lijnzaad.* Bombay 65/9.

ANTWERPEN 19 November.

Koffij zeer vast. — *Granen.* Tarwe vast, door de hooge vraagprijzen gaat er echter weinig in om. Odessa Rogge ƒ 8½, Amerik. ƒ 9½ entr. Stettin Gerst ƒ 8. — *Oliezaden.* Puik Berdiansky Lijnzaad flaauw op ƒ 15½, mindere soorten als voren. — *Hop* onveranderd. — *Potasch* willig. — *Terpentijn.* Fransche op levering fr. 39½.

HAVRE 17 November.

Katoen vast; verkoopen gisteren 900 balen. — *Suiker.* Fransche Antilles n.° 4 fr. 46½. — *Huiden.* Gedr. M.-V. fr. 90. — Amerik. *Reuzel* fr. 68. — Gele *Was.* Amerik. fr. 2 cons.

HAMBURG 19 November.

Granen. Tarwe in loco vaster; van het buitenland vast

Weerkundige Waarnemingen op 20 November 1861. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
Hartlepool......	— 1. 9	Z.W.	—	+ 10. 0	regen.	slecht water.
Groningen......	— 4. 5	W.Z.W.	4	+ 6. 0	—	—
Helder.........	— 3. 9	W.t.Z.	10	+ 8. 1	—	—
Vlissingen......	— 1. 4	Z.Z.W.	9	+ 2. 7	—	—
Maastricht......	772. 2	W.Z.W.	3	0. 0	—	—
Portsmouth.....	+ 3. 3	W.	—	+ 4. 4	schoon.	gewoon.
Plymouth.......	+ 1. 1	W.t.Z.	ligte bries	+ 2. 8	schoon, dampig.	slecht water.
Havre..........	+ 5. 1	O.	15	— 1. 0	mist, vriezend.	hol.
Parijs..........	+ 0. 7	O.	zeer zwak.	— 5. 3	schoon, dampig.	—
Brest..........	— 0. 3	Z.O.	0	— 1. 8	zeer schoon, damp., vorst.	slecht water.

Alzoo grootste verschil in Nederland M 4. 5 G; generaal idem Hv 9. 6 G.

NB. Verschil Binnenlandsch Zuiden meer dan 4 mill. Noorden, zware Westelijke wind.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (W Z W.) *Aangekomen.*
20 nov. *John & Jane,* Hirst, Duinkerken (opgez. n. Rotterd.)
Doggersbank, Mammes, Hellevoetsluis
De *Fairfull* en *Meglee* zijn ter reede terug.

Hellevoet (ZW) *Aang.*
20 nov. *de Visscher,* Noordhoek, Scarborough
Albatross (s), Liverpool
Lord Raglan (st), Newc.
Mary Oyle, Toms, Charlestown (E.)
William Henry, Johnson, Poole
Vertrokken.
20 *Pioneer* (st.), Bristol
Earl of Auckland (st.), Londen
Seahorse (st.), Hull

Brielle *Aangekomen*
20 nov. *Prins v. Oranje* (s), Duinkerken (zit op de Noorder gronden van de bank aan den grond, is met hoog water niet vlot gekom.)
Moselle (st.), Londen
Vertrokken.
Fairy Queen (s), Hartlep.
Norfolk (st.), Goole
Ocean Queen (st.), Hull
Van de gisteren gezeilde schepen zijn wel in zee gezeild: *Betsys, Regent, Raven, Roberts, Phoenix, Fairy Fortitude, Belvedere, Julia, Tomasine, Tre Venner, Coral, Wega, Rubin, Assiduous, Jane & Margaret* en *Anna.* (Z. W.—W. t. Z.)

Maassluis (Z. W.)
20 nov. De *Elisa,* kapitein Philips, is binnen door n. Brielle vertrokken.

Texel (Z. W.) *Aangek.*
19 nov. *Stad Workum,* Stenders, Londen
Vrouw Dieuwke, Feenstra, d.°
Eendragt, Fortuin, d.°
Reintje, Teensma, St. Petersburg
Themis, Jonker, d.°
20 *Elize Henriette,* Deterding, Batavia (vertr. 22 julij)
Anna Maria Henriette, Gollards, Suriname
Vertrokken.
19 *Hannah Mary,* Gerrard, Sunderland
Delphin, Rosenberg, Dantzig (zijn uit zee teruggek.)

Vlie *Aangekomen*
17 nov. *Willem I* (st.), Hamburg

Vlissingen *Aangek.*
19 nov. *Wilhelm,* Friden, Villanova

—o—

Buenos-Ayres *Vertr.*
28 spt. *Christ. Jacquelina,* Bosker, Engeland
Hermann Bosselmann, Batavia
1 oct. *Jeannette Marianne,* v. Ingen, Engeland
4 *Diana,* Masdorp, Antwerpen
In lading.
14 *Waarden,* Agtien, dito
Joan, Klijn, dito
Economie, Leicher, dito
Hooite Wicher, Klasen, Londen

Monte-Video *Vertr.*
10 oct. *Willem v. d. Voort,* Voort, Londen

Rio-Janeiro *Vertr.*
11 oct. *Waterhuizen,* Oosterhuis, Kanaal
13 *Krimpen aan de Lek,* Ouwehand, Batavia

Bahia *Vertr.*
24 oct. *Anna,* Janssen, het Kanaal

Havana *Aangekomen*
23 oct. *Hollander,* Storm, Rotterdam
Vertrokken.
11 *Havana Packet,* de Boer, Queenstown
13 *Joven José,* Ojinaga, Amsterdam
18 *Zuiderzee,* de Jong, d.°

New-York *Aangek.*
4 nov. *Eduard,* Wieting, Rotterdam

Bujukdere *Aangek.*
4 nov. *Corneliszoon,* Timmer, Galatz n. Amst.

Gibraltar *Aangek.*
8 nov. *Vertrouwen,* Kal, Vlaardingen
10 *Maas,* Post, d.°
Uitgeklaard.
2 *Mantura,* Hodgson, Amsterdam
4 *Cornelia* (st.), Triest

Bilbao *Vertrokken*
11 nov. *Redite,* Hoveling, Requejada

Bordeaux *Vertr.*
17 nov. *Ondine* (st.), Amst.

Nantes *Vertrokken*
17 nov. *Eucharis & Paul,* Dugas, Batavia
Maria, Visser, Liverpool

la Rochelle *Vertr.*
16 nov. *Zaanstroom,* Visser, Amsterdam

Liverpool *In lading*
16 nov. *Conqueror,* Dordt
18 *Hillechina Vos,* Lever, Valencia

Swansea *Vertrokken*
18 nov. *Turris Davidica,* Korter, Livorno

Cardiff *Vertrokken*
15 nov. *Marianne,* Cather, Suriname

Plymouth *Aangek.*
17 nov. *Mary Ann,* Lewis, Nieuwe Diep

Dartmouth *Vertr.*
18 nov. *Willem III* (st.), (v. Amsterd.) Cadix

Pentewan *Aangek.*
18 nov. *Vrouw Clara,* Don, St. Malo

Portsmouth *Vertr.*
16 nov. *Ceres,* Meuldijk, (v. Havre) Cardiff

Dungeness *Gepass.*
16 nov. *Meika Jacoba,* Nannings, Newcastle n. Lissabon (alles wel aan boord)

Ramsgate *Vertrokken*
17 nov. *Alida,* Oorburg, (v. Shields) St. Sebastiaan

Shoreham *Aangek.*
16 nov. *Gazelle,* Seagers, Rotterdam
17 *Wilhelmina,* Meijer, Helsingborg

Londen *Aangekomen*
18 nov. *Perseverance,* Elliot, Medemblik
Geertje Dijkstra, Veninga, Koningsb.
19 *Albertina,* Zwaal, Uddewalla
Uitgeklaard.
16 *Neeltje Cornelia,* Niezen, Triëst en Venetië
18 *Jeanne,* Kroon, Livorno

Harwich *Binneng.*
18 nov. *Anna Berendina,* Kwint, Londen naar Amsterdam
Heidewiga Regina, Pekelder, d.° n. Hamb.

Yarmouth *Aangek.*
18 nov. *Drie Gebroeders,* Andrae, Leeuwarden

Lowestoffe *Aangek.*
17 nov. *Margaret,* Dyer, N. Diep n. Sunderland

Ellen Edwards, Davies, Dordt n. Newcastle

Grimsby *Vertrokken*
16 nov. *Fossiena Siers,* Boiten, Helsingborg
Aangekomen.
17 *Astrea,* Darum, Amst.

Hull *Vertrokken*
16 nov. *Anna* (st.), Bergen

Hartlepool *Aangek.*
18 nov. *Fiona,* Angersen, Rotterdam

Sunderland *Vertr.*
18 nov. *Cassandra,* Bell, Rotterdam

Shields *Aangekomen*
18 nov. *Ida Berendina,* op 't Holt, Antwerpen
Zeilklaar.
17 *Orion,* Jongman, Alicante
18 *Zeeploeg,* Luder, Genua

Newcastle *In lading*
15 nov. *Susanna,* Moesker, Puntales

Alloa *Aangekomen*
11 nov. *Jufvr. Hillegonda,* Douwes, Leith
14 *Widar,* Larsen, Amst.

Boness *Vertrokken*
15 nov. *Jason,* Tomlinson, Rotterdam
Libra, van Wijk, d.°

Inverkeithing *Aang.*
16 nov. *Anna,* Jessen, Amst.

Antwerpen *Vertr.*
19 nov. *Sagitta,* Bakker, Rio-Janeiro
Marianne, Grönbeck, Bordeaux

Hamburg *Aangek.*
18 nov. *Catharina,* Fesefeldt, Amsterdam
Geziena Hillegonda, Jansen, Cadix
Hertha, Warnaar, Porto Plata
Zeemeeuw, v. d. Meer, Marseille

Glückstadt *Vertr.*
18 nov. *Cathar. Luitgarda,* Stuitje, Amsterdam

Cuxhaven *Aangek.*
19 nov. *Familietrouw,* Scholtens, Triest

Bremerhaven *Aang.*
17 nov. *Maroim,* Kuiper, Sevilla
Levant (st.), Hus, Havre
Vertrokken.
17 *Twee Gebroeders,* Slankenberg, Groning.

Leer *Aangekomen*
15 nov. *Hanna Wilhelmina,* de Boer, Amsterd.
Helena Johanna, Rozeboom, Groningen

Norden *Aangekomen*
16 nov. *Vrouw Janna,* Oosterhuis, Amst.
Klasina, Mulder, d.°

Greifswald *Aangek.*
16 nov. *Barbara Jonker,* Oltmans, Rendsburg

Stockholm *Aangek.*
11 nov. *Gratitude,* Kolk, Bremen

Pillau *Aangekomen*
19 nov. *Hippel* (st.), Amst.

Elseneur *Aangek.*
15 nov. *Hillechina,* Hooghoudt, Riga n. de Maas
Engelina Petronella, Nagel, d.° n. d.°
17 *Grietje,* Groothuis, d.° n. Holland

Rendsburg *Aangek.*
14 nov. *Imka Giezen,* Smit, Leeuwarden n. Calmar
17 *Margr. Eliza,* de Vries, Stettin n. Norden
Vrouw Martha, Bol, Prestoe n. Amsterd.
Catharina, Terfehn, Flensburg n. d.°
Essea, Gerdes, Apenrade n. d.°
Willemina Klasina, de Jonge, d.° n. d.°
Vrouw Jacoba, Sterk, Wordingborg n. d.°
Jantina Roelfina, Broekema, Stralsund n. Rotterdam
Janna Meijer, Datema, Bremen n. Carlshamn
Froukje, Koops, Dordrecht n. Dantzig
Anna, Hoekstra, Amst. n. Kopenhagen
Elisabeth, Bos, Dantzig n. Bremen
Helena, Albers, Amst. n. Rostock

—o—

Rotterdam 20 nov. Volgens particulier schrijven van kap. M. Kimmerer, voerende de bark *Constance,* van hier, l. v. Sheerness, n. Batavia, was hij den 15 dezer in goeden staat kruisende in het Engelsch Kanaal. De *Constance* had sedert het vertrek van Deal (13 nov.) met veel stormweder te kampen gehad; alles wel aan boord.

Zoltkamp 17 nov. Het schip *Elsina,* kapit. Pot, den 13 dezer van hier naar Zwolle vertrokken is door storm op lager wal geraakt en en zit nog vast.

Oostmahorn 18 nov. Door de loodsboot Friesche gat n.° 1 is gisteren op de hoogte van Schiermonnikoog gered en alhier aangebragt de bemanning en twee passagiers van het in zinkenden staat verkeerend Ned. stoomschip *Amstel,* van Hamburg n. Amsterd. (*Zie ons vorig N.°*)

(Bovengemeld stoomschip is, volgens telegram van den kapitein C. Wilkes, op de Eems aangekomen, opgaande naar Delfzijl.)

Vlissingen 18 nov. Het schip *Wilhelmina,* k. Larsen, van Antwerpen naar Gothenburg, op de Caloot gestrand (bevorens gemeld), is totaal weg; men is bezig zooveel mogelijk van de ladingen den inventaris te bergen.

— Het Ned. schip *Engelina,* k. Smith, v. Newcastle n. Alicante, alhier binnen, is geheel ontramponeerd; moet lossen om te repareren. Ook de schepen *Mary R. Barney* en *Nouveau Carrare* moeten lossen.

Kopenhagen 16 nov. De Ned. schoener *Goldhoorn,* kapit. Pott, van Riga n. de Maas, heeft al hier ter reede wegens aanzeiling de boegspriet verloren.

Dragoe 17 nov. Het Ned. kofschip *Jantje Berg,* kapit. van Driesten, van Pernau komende, ten zuiden van Amager gestrand (bevorens gemeld), heeft ca. 200 tonnen gerst in een ligter gelost en is daarop lens gepompt en weder afgebragt; ligt thans ten anker en wacht tot de heden heerschende N. O. sneeuwstorm voorbij is, om door eene stoomboot naar Kopenhagen gesleept te worden.

Lemvig 17 nov. Het Deensch schip *Diana,* k. Hansen, van Amsterdam met stukgoederen naar Koningsbergen, is bij deze plaats verongelukt.

Londen 18 nov. Door de *Gipsy* (st.), v. Rotterd. alhier gearriveerd, is gisteren bij de Goeree aangetroffen het Eng. barkschip *Egbert,* hebbende den grooten en bezaansmast verloren; de *Gipsy* nam de bark op sleeptouw, doch de touwen braken wegens de onstuimige zee, en daar de stoomboot niet weder bij het schip kon komen, is de *Egbert* drie mijlen W. van Goeree op strand gezet.

Ramsgate 18 nov. Het Ned. galjootschip *Westenschouwen,* kapit. Boon, v. Newcastle n. Rotterdam, is op de hoogte der Hollandsche kust zwaar lek aangetroffen door twee Engelsche smakschepen, die, na er eenigen tijd bij gelegen te hebben, het volk aan boord namen. Toen de storm eenigzins bedaard was namen zij de *Westenschouwen* op sleeptouw en bragten dit schip alhier binnen.

Leith 14 nov. Het Ned. schip *Walrus,* kapit. Boiten, v. Clackmannan n. Roeskilde, is met verlies van zeilen en andere schade alhier binnengesleept, hebbende tusschen Pontebello en Leith aan den grond gezeten en zwaar gestooten.

New-York 6 nov. Het Bremer schip *Eduard,* kapit. Wieting, den 4 dezer van Rotterdam alhier gearriveerd, heeft het voormarszeil verloren en andere ligte schade bekomen.

—o—

19 nov. De wind te **Deal** W. N. W.

—o—

Amsterdam *Vertr.*
19 nov. *Johannes Christiaan,* van Heemstede Obelt, Kaap de G. Hoop
20 *Plantage Dordrecht,* Brakke, Suriname
Catharina, Oldenburger, Triest

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 21 nov.: 1ste getijde 5 ure 33 min.; 2de get. 5 ure 57 min.

Arnhem. Waterhoogte 19 nov. 1.75 el.

Keulen. Rijnhoogte 19 nov. 8 v. 7 d. Rijnl. (gewassen 6 d.)

—o—

Aangek. Passagiers.

Te **Nieuwe Diep:** Van Suriname, per *Anna Maria Henriëtte,* kpt. Gollards: de heer W. Putter, echtg. en kind; mej. M. J. M. Kuhn, geb. Cassa.

doch stil. Rogge in loco onveranderd; van Koningsb. 80 ℔ per April/Mei 91/92 rth. bco. gevraagd en bij enkele partijtjes wel 90/91 te bedingen. — *Raapolie* loco en per Nov. 27 m. 4 sch., per Mei 27.2. — *Koffij* stil.

GENUA 16 November.

Koffij. Voor Rio is veel vraag tot vaste prijzen, men betaalde voor ord. fr. 75, voor gew. fr. 100, disc. 3 a 4 %. Door den kleinen voorraad zijn houders vast gestemd. — *Suiker* flaauw en prijzen nominaal. — *Olijvenolie* met meerdere vraag tot vaste prijzen; Riv. Pon. eetbare fr. 90 a 94, Sardin. eetbare en avant fr. 86 a 93, Tarente fr. 93, Tunis Beldi fr. 73.60. Voorr. ca. 7900 vtjs.

CORFU 12 November.

Olijvenolie. Loco 11 tall., op levering per Februarij en Maart 11¼ tall. De opbrengst zal dit jaar naauwelijks een vierde van een gewoon jaar bedragen.

NEW-YORK 2 November.

Katoen. In het begin der afgeloopene week ging er weinig om, doch op het ontvangen van gunstiger berigten uit Europa, hadden wij meerdere vraag, tot eene verhooging van ¼ c. Verkoopen 7800 b. Men noteert middl. Upland 22¼ c., dito New-Orleans en Texas 22½ c. — *Asschen* iets beter; Pot- en Paarl- $ 5.31¼. — *Koffij.* Met goeden handel in Rio, tot vaste prijzen; men betaalde 15 a 16¼ c. — *Meel* deze week 25 a 30 c. hooger; State extra brand $ 5.80 a $ 5.85. — *Granen.* Tarwe met redelijke vraag, prijzen deze week iets hooger; Chicago Voorjaars $ 1.18 a $ 1.23½, roode Western $ 1.30 a $ 1.36, witte Ohio en Indiana $ 1.35 a $ 1.45, dito Canada $ 1.35. Gerst aangeboden, infer. a goed State 60 a 65 c. Haver vast, Zuider 39 a 40, Canada 38 a 40, Western 39 a 40 en State 40 a 41 c. Rogge weinig aangeboden en prijzen iets beter, Canada 78 a 80 en State 79 a 81 c. Mais 2 a 3 c. hooger, Eastern mined 63 a 63½, Shipping dito 64 a 64½. — *Melassen* stil doch vast, Cuba 24 a 28, Porto Rico 37 a 43 en Barbados 37 a 37½ c. — *Terpentijn* lager, $ 1.52½ a $ 1.55. — *Harst.* Bruine stil $ 4.50 a $ 4.56¼, middl. $ 5.12½ a $ 7.75. — *Provisien.* Spek stil, Mess. Pork $ 15 a $ 15.50. Vleesch met weinig voorraad en goede vraag, nieuw Western Mess. $ 11½ a $ 12. extra $ 12½ a $ 13. — *Rijst* flaauw 7 a 7½ c. — *Suiker* stil en prijzen ⅛ c. hooger, Havana 7 a 9⅜. — *Tabak.* Met goede vraag voor Kentucky; Lugs 7½ a 8½, Leaf 9 a 16 c. — *Vrachten.* Naar Liverpool Granen 11 a 12 d., Meel 3/3, Katoen ¼ d., Harst 3/6, zwaar Goed 32/6 a 40/. Naar Londen Granen 12½ a 13 d., Meel 3/9, Harst en Terpentijn 4/6 a 6/, zwaar Goed 40/ a 50/. — *Wissel* op Londen 107½.

NEW-YORK 5 November.

(*des avonds.*)

Katoen zeer vast; verkoopen 500 b. Middl. Upland 23¾ a 24 c. — *Meel* onveranderd. — *Koffij* stil. — *Suiker* vast. — *Tarwe* willig. — *Wissel* op Londen 107 a 107½.

FERNAMBUCK 29 October.

Katoen 10.800 r. — *Suiker* 2200 r. — *Wissel* op Londen 25⅜.

BAHIA 28 October.

Suiker 2400 a 2600 r. — *Wissel* 25¼ a 25⅜.

BUENOS-AYRES 14 October.

Huiden vast; gedr. r. 47, gez. r. 45. Naar Antwerpen werden 2000 gedr. en 26,000 gez. verzonden, en van *Wol* 300 balen. — *Wissel* op Londen 63/6.

SANTOS 16 October.

Koffij. Campinos goede 6 $ 600 waard.

Advertentiën.

50JARIGE ECHTVEREENIGING
van
Dr. JACOB KRUYFF
en
WILHELMINA SUSANNA SCHOTT.
Delfshaven 20 November 1861.

Voor de bewijzen van belangstelling, bij ons **Huwelijk** ontvangen, betuigen wij onzen hartelijken dank.

Rotterdam — M. WIJT Cz.
21 *November* 1861. — M. C. WIJT, Pool.

Al degenen, welke iets te vorderen hebben van, verschuldigd zijn aan, of Papieren en Bescheiden onder zich hebben, behoorende tot de **Nalatenschap** van wijlen den Heer **CORNELIS JOHANNES SLINGERLAND,** in leven *Particulier,* gewoond hebbende aan de Hoogstraat, wijk 10, n.º 53, te Rotterdam, en aldaar overleden den 20 Julij 1861, gelieven daarvan *ten spoedigste* **opgaaf, betaling** en **afgifte** te doen ten Kantore van de Notarissen *DALEN, LAMBERT en VAN WIJNGAARDEN,* aan de Zuidblaak te Rotterdam.

Wie iets te vorderen heeft van, of verschuldigd is aan den Heer **A. W. DIJKER,** vroeger *Smid* aan de Vest alhier, gelieve daarvan **opgave** of **betaling** te doen aan

Rotterdam — W. J. DIJKER,
21 *November* 1861. — Wijnstraat, 2—8.

ROTTERDAM — NEWCASTLE.
Voor Passagiers en Goederen.

De Stoomboot **LORD RAGLAN,** Kapitein **John Hart,** vertrekt van hier naar NEWCASTLE ZATURDAG 23 November, des morgens vroeg. Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

ROTTERDAM — GRANGEMOUTH,

in directe verbinding met **GLASGOW,** door het Forth- en Clyde-Kanaal.

De Stoomboot **THERESE,** Kapitein **Allan Bruce,** zal van hier naar **GRANGEMOUTH** vertrekken ZATURDAG 23 November, des morg. vroeg. Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

STOOMBOOTVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM, HULL en GOOLE,
Iederen WOENSDAG en ZATURDAG.
Voor PASSAGIERS, GOEDEREN en VEE.

De Stoomboot **KILLARNEY,** Kapit. **Ths. Bollands,** vertrekt van ROTTERDAM naar HULL en GOOLE ***iederen Zaturdag.***

Ligplaats: **Nieuwehoofd.** — Adres HUDIG & PIETERS.

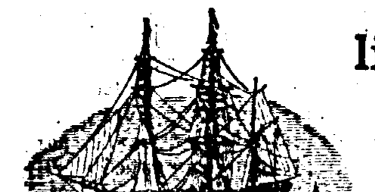

Te Rotterdam
ligt in Lading
NAAR
BATAVIA
EN
SAMARANG,
om den 25 dezer te vertrekken,

het nieuw gebouwd Nederlandsch CLIPPERSCHIP ***INDIA PACKET*** (1000 Tons), Kapit. G. Dierpering, voerende eenen geëxamineerden Scheepsdoctor; bijzonder op zeilaadje gebouwd en de Campagne voor de O. I. Passagiersvaart doelmatigst ingerigt zijnde, zoo beveelt zich deze Bodem daartoe bij uitstek aan.

Voor **Passage of Vracht** gelieve men zich te adresseren te Amsterdam bij de Reeders GEBR. HENDRICHS & Co. of bij de Cargadoors Wed. JAN VAN WESEL & Zn.; te Rotterdam bij de Cargadoors KUYPER, VAN DAM & SMEER en HUDIG & BLOKHUYZEN.

COMMISSARISSEN van den **Straatweg** tusschen ***Rotterdam*** en ***Hillegersberg*** zullen op Maandag den 25sten November 1861, des namiddags ten vijf ure, in de Herberg genaamd *het Wapen van Holland*, te Hillegersberg, ten overstaan van den aldaar residerenden Notaris *GERRIT ANTONIE VAN DEN BERG*, in het openbaar Verpachten:

Het Tolgeld aan de Gabelle,

op voormelden **Straatweg,** in te vorderen over 1862 tot en met 1864.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris *VAN DEN BERG*, te Hillegersberg.

De BONBONS DUVIGNAU

zijn het beste geneesmiddel tegen *verstoppingen, gal, slijm*, enz. enz. Zij doen den eetlust terugkeeren, maken de spijsvertering gemakkelijk, en vervangen met het beste gevolg de *purgeer-middelen, welker hevige werking dikwerf schadelijk is.* Verkrijgbaar te Parijs, rue de Richelieu, 57. Depôts: te Rotterdam, bij den Heer *van Santen Kolff,* Apotheker, en te Amsterdam, bij den Heer *van Meurs,* Apotheker.

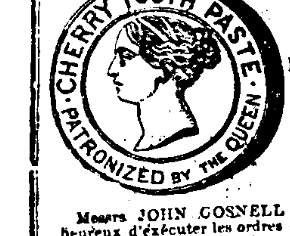

PÂTE DE CERISES,
POUR LES DENTS.
La meilleure marché et la meilleure préparation pour les dents.
Seuls propriétaires,
JOHN GOSNELL & CO.,
à Londres.

Messrs JOHN GOSNELL & Co., Parfumeurs de S. M., seront heureux d'exécuter les ordres qui leur seront adressés, et d'appointer des Agents pour la vente des produits de leur manufacture.

HET GROOT GENEESMIDDEL VOOR ALLEN.
Bekend door de geheele Wereld.

De ZALF en PILLEN van HOLLOWAY.

Verandering van luchtgesteldheid, reumatiek, zenuwpijn, keelpijn, hoesten, verkoudheid enz. doen zich meestal voor bij de verandering van jaargetijden, wanneer deze ongemakken in hunne geboorte tegen gewerkt worden, dan wijken zij alle voor de zuiverende Zalf van Holloway. Om de kwaal te stuiten, de pijn weg te nemen en den zieke voor het vervolg buiten gevaar te stellen, behoeft men deze Zalf slechts goed op de huid in te wrijven, zoo digt mogelijk bij de aangedane plaats. Dezelve zal door het vel heen dringen, ieder ontsteld orgaan bereiken en verbeteren. Het is altijd raadzaam om bij de Zalf ook de Pillen te gebruiken, want de beide geneesmiddelen ondersteunen elkander. Er is geen ziekte, die aan hunne vereenigde werking lang weêrstand kan bieden.

De Zalf en Pillen moeten te zamen gebruikt worden voor de genezing der volgende Kwalen.

Open Beenen.	Jicht.
Zwerende Borsten.	Lendenpijn.
Brandwonden.	Aambeijen.
Steenpuisten.	Rheumatiek.
Beijen- en Muskietensteek.	Schurft.
Winterhanden.	Zwerende Tepels.
Kanker.	Keelpijn.
Stijve Gewrichten.	Huidziekte.
Likdoorns.	Scheurbuik.
Melaatschheid.	Zeere Hoofden.
Zweren.	Puisten van alle soorten.
Ontsteking der Lever, Nieren en Baarmoeder.	Wonden enz., enz.

Zijn op *franco* aanvraag a contant te bekomen bij den Heer J. M. VAN RENESSE, Depôthouder te *'s Gravenhage;* bij den Heer M. CLOOS, in de Vriesche Apotheek, Hang, bij de Zeevischmarkt, n.º 441, te *Rotterdam*, en bij den Heer J. STRAATMAN, Hoofd-Depôthouder te *'s Hertogenbosch;* alsmede in **Holloway's Etablissement,** te *Londen*, 244, Strand, en te *New-York*, 80, Maiden-Laine.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:
Doosjes Pillen *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50.
Potjes Zalf . . *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3, *f* 7.05, *f* 13.85, *f* 20.95.

*** Door de grootste Doozen of Potjes te nemen doet men zich groot voordeel.

NB. Bij ieder Doosje Pillen of Potje Zalf is een papier gevoegd dat den Patienten aanwijst hoedanig te handelen.

GENERAL STEAM-NAVIGATION COMPANY.
ROTTERDAM EN LONDEN.

De Stoom-Schepen vertrekken met Passagiers en Goederen geregeld iederen Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.

NOVEMBER 1861.

Donderdag 21, 's namiddags 1 ure.	**Dingsdag 26,** 's namiddags 2 ure.
Zaturdag 23, „ 2 „	**Donderdag 28,** 's morgens 8 „

VRACHTEN: Groote Kajuit £ 1.10.—, heen en terug £ 2.5.—.
Voor-Kajuit „ —.17.6, „ „ „ „ 1.6.6.

GEBROEDERS SMITH, *Agenten.*

SNELVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM en ANTWERPEN
voor PASSAGIERS en GOEDEREN,
met de Stoombooten
TELEGRAAF.

Deze Stoombooten, behoorende tot de snelstvarende van Europa, hebben schoone Kajuiten, waarbij Dames-Salon met Piano en een Paviljoen hetwelk afgehuurd kan worden.

STATIONS:

SLIKKERVEER, KINDERDIJK, NIEUWE VEER, ALBLASSERDAM, DORDRECHT, STEENKAMER, 's GRAVENDEEL, WILLEMSDORP, WILLEMSTAD, OOLTGENSPLAAT, DINTEL, STEENBERGSCHE VLIET, ZIJPE voor Zierikzee en Brouwershaven, St. PHILIPSLAND, STAVENISSE, YERSEKENDAM, VOSMEER, THOLEN, BATH en LILLO.

NOVEMBER 1861.

Van Rotterdam.			Van Antwerpen.		
22 Vrijdag	's morgens	9.30	24 Zondag	's morgens 23/24	3.30
26 Dingsdag	's nachts 25/26	1.—	27 Woensdag	„	6.—
28 Donderdag	's morgens 27/28	3.30	29 Vrijdag	„	8.30
30 Zaturdag	„	5.30			

DILIGENCE-DIENST.

Te **ZIJPE** wordt voor **Zierikzee** en **Brouwershaven** op de **heen- en terugreis** aangelegd, aldaar staat eene Diligence gereed, die **van Zijpe naar Zierikzee,** na aankomst der Stoomboot vertrekt, en **van Zierikzee naar Zijpe,** in correspondentie op de Stoombooten, afrijdt.

Agenten: VAN MAENEN & Co., te Antwerpen; C. VERSTRAETEN DE MEURS, voor Goederen en CH. HENIN, Hôtel d'Angleterre, voor Passagiers, beiden te Brussel; M. ZOETER, aan het Hoofd te Zijpe; M. AUGUSTIJN, Hôtel de Kroon, te Zierikzee; A. DE BRUYN, Groothoofd te Dordrecht; VAN DER MAADEN & BORGHOLS, te Amsterdam, en

VERWEY & Co., *Cargadoors-Expediteurs*, Boompjes te Rotterdam.

De VEILING

van het **HUIS, TUIN, SCHUUR** en **ERF,** in het Zwaanshals, gemeente Hillegersberg, wijk A. n.º 74, door den Notaris *JAN VAN DER HOEVEN* aangekondigd tegen den 27 November 1861,

zal geen voortgang hebben,

als zijnde **uit de Hand Verkocht.**

TABAK.

Op Donderdag 28 November 1861 zullen in de Concertzaal te Rotterdam nog Geveild worden:

63 pakken Java TABAK,
Hoofdmerk F O M.

Aangebragt per het Schip *Johannes Hendrikus Ferdinand.*

LEESBIBLIOTHEEK.

De Kunst- en Boekhandelaar **OLDENZEEL,** Steiger, wijk 7, n.º 139, vestigt de aandacht op zijne

NIEUWE HOLLANDSCHE, FRANSCHE en ENGELSCHE
LEESBIBLIOTHEEK,

welke met de laatst uitgekomen **Werken** is vermeerderd en waarvan de CATALOGUS op aanvraag verkrijgbaar is.

Bij hem bestaat ook gelegenheid tot het Lezen van

Hollandsche, Fransche en Engelsche MAANDSCHRIFTEN.

Genoemde Boekhandelaar heeft weder ontvangen eene groote Collectie

Nieuwe STEREOSCOOPPLATEN,
benevens
PHOTOGRAPHIE ALBUMS,
in verschillende Banden.

DE PARTIJ VAN MEVROUW DE POES.
Beweegbaar Prentenboek.

Met Bijschriften van S. J. VAN DEN BERGH. Prijs *f* 1.50.

Uitgave van P. C. HOOG, te Rotterdam, en alom verkrijgbaar.

BESCHOUWING
OVER DE
Kloosters in Nederland,
door F. J. HERMAN,
Predikant te Delfshaven.

Wordt uitgegeven bij **P. M. BAZENDIJK,** te *Rotterdam*, en is bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar.

AVIS MEDICAL.

Le Docteur **LA'MERT** continue ses consultations personnelles ou par correspondance sur tous les cas de débilité et les infirmités secrètes de la jeunesse et de l'âge mûr, tous les jours, chez lui, **37, Bedfordsquare, à Londres.** — Le Docteur LA'MERT vient de publier (au prix de 1 Fr.) une nouvelle édition de son ouvrage, ayant pour titre:

LA PRÉSERVATION PERSONNELLE,
Essai sur la débilité nerveuse, orné de nombreuses gravures et d'exemples. Cet Ouvrage se vend à 1 franc chez ***Hendriksen,*** Libraire, Hoogstraat à Rotterdam. Il contient:

1e Section. — Physiologie des organes de la génération.
2e Section. — Puberté. — Age viril. — Morale de la physiologie générative. — Vraie et fausse moralité.
IIIe Section. — Le mariage dans ses rapports: Physique, moral et social. — Ses espérances et ses désappointements.
IVe Section. — Spermatorrhée et impuissance. — Stérilité des deux sexes. — Maux que l'on se cause soi-même. — Tristes. — Conséquences de la négligence.
Ve Section. — Vices des écoles. — Effets de certaines habitudes pernicieuses sur les facultés mentale et générative. — Importance de la discipline morale.
VIe Section. — Traitement de la débilité nerveuse et générative. — Impuissance et stérilité. — Résultats dangereux de divers remèdes nouveaux. — Principes du traitement médical, diétique et général de l'auteur, basés sur 25 ans d'une pratique couronnée de succès.

Rotterdamsche Schouwburg.
Directie: ***J. Ed. de Vries.***

VRIJDAG 22 NOVEMBER 1861:

DE OUDE MAGISTER,

Tooneelspel in 4 Bedrijven, naar 't Hoogduitsch, door *Tiggelaar.* — Gevolgd door:

ARTIKEL 214,

de Vrouw is verpligt haar Man te volgen,
Blijspel in 1 Bedrijf, naar 't Fransch, door *Reinhart.*

Aanvang ten 7 ure precies.

ZATURDAG 23 NOVEMBER 1861:

DIE HUGENOTTEN,

Opera in 5 Bedrijven, Muziek van *Meijerbeer.* In het 1e Bedrijf: LES BAIGNEUSES; in het 3e Bedrijf: PAS DES BOHÉMIENS ET DES SOLDATS, door Corypheen en Corps de Ballet. Gemonteerd door den Balletmeester *C. Benié.*

Aanvang ten 7½ ure precies.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.25, 11.40, 3.25, 7.45
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45, 5.30, 9.35
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.30, 7.30
„ 's Hage „ „ 8.30, 10.41, 1.30, 4.13, 6.43, 8, 9.45
Aankomst te Rotterd.: 9.15, 11.30, 2.15, 5, 7.30, 8.45, 10.30

Vertrek van: **Rijn-Spoorweg.**
Rott.: 6.55, 9.50, 12.25 (expr.tr.), 2.10 (werkd.), 5.55, 9.15.
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30 (expr.tr.), 4.30 (werkd.), 6.35, 9.10.
Arnh.: 6.30, 9.37, 11.55 (expr. tr.), 1, 5.55.
Utr. n. Rott.: 6.10, 8.40, 11.40, 1.15 (exp.tr), 5.35 (werkd.), 7.50.
Goud. n. Rott.: 7.30, 9.20, 12.44, 1.53 (exp.tr), 6.27 (wkd), 8.30.
Aank. te Rott: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15 (exp tr.), 7.05 (wkd), 9.10.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rotterdam: 10.15 's morg. en 3 's nam.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.35 's midd. en 5.25 's namidd. de laatste alleen tot Antwerpen en Moerdijk.
„ Antwerpen: 7.50 's morg. en 12.20, 5.35 's namidd. de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

DONDERDAG 21 November 1861, N°. 278.

STATEN-GENERAAL.

STAATSBEGROOTING

VOOR HET

dienstjaar 1862.

Aan de Memorien van Beantwoording der Regering nopens de verschillende hoofdstukken der Staatsbegrooting wordt verder het volgende ontleend:

HOOFDSTUK V. (*Binnenlandsche Zaken.*)

De Memorie van Beantwoording vangt aldus aan:

„Onder den titel van Voorloopig Verslag op het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1862 ontving de Regering een geschrift, dat, ware het niet door vijf leden der Tweede Kamer onderteekend, moeijelijk had kunnen ondersteld worden van 's Lands Vertegenwoordiging afkomstig te zijn. Met ter-zijde-stelling van alle waardigheid die de van de Staten-Generaal uitgaande stukken behoort te kenmerken, met ter-zijde-stelling zelfs van hetgeen betamelijkheid en welvoegelijkheid eischen, worden op de meest grove wijze eene reeks van onbewezen beschuldigingen den Minister van Binnenlandsche Zaken toegeworpen, die meer getuigen van partijdigheid en drift, dan van de zucht tot bevordering van het gemeen overleg, dat den grond onzer constitutionele instellingen uitmaakt.

„De Minister heeft lang geaarzeld wat hij met dat geschrift, dat naauwelijks op den naam van een Staatsstuk aanspraak maken kan, zou behooren te doen. Antwoord verdient geen stuk, waarvan de gansche toon getuigt, dat het alleen is opgesteld met het doel om te kwetsen en te beleedigen; en toch mag de Min. van Binnenlandsche Zaken 's Lands zaken niet, door een ongepast stuk onbeantwoord te laten, in de waagschaal stellen. Het is daarom dat de Min. zich voorstelt dit verslag te beantwoorden, waar het zaken behandelt; maar zich zal onthouden in wederlegging te treden van eene reeks van insinuatien, die, gelijk zij daar zijn ter neder gesteld, zeker niet het doel zullen bereiken waartoe zij werden uitgedacht.

„De Minister stapt alzoo stilzwijgend voorbij alles wat is opgenomen in de drie eerste paragraphen van dit Voorloopig Verslag, om al dadelijk over te gaan tot de behandeling van hetgeen de begrooting zelve betreft."

Daarvan laten wij eenigen volgen:

De Regering wil gaarne, overeenkomstig den wensch van eenige leden, eene nadere algemeene regeling der jaarwedden van de ambtenaren in verband met den tegenwoordigen prijs der levensmiddelen in overweging nemen. Zij meent evenwel, met het oog op § 3 van dit verslag, te moeten betwijfelen, of een voorstel daartoe wel algemeen bijval zou vinden.

IIIde AFDEELING. (*Nationale militie en schutterijen.*) — Bij de vraag, hoe ver de arbeid aan de wet op de schutterijen is gevorderd, voegt de Kamer de opmerking, dat in de troonrede zou zijn aangekondigd, dat de Regering zich met de zamenstelling van die wet *reeds voor geruimen tijd* bezig hield. Deze voorstelling van den inhoud der troonrede is, wat dit punt betreft, onjuist.

Daarin is slechts gezegd: „Na de aanneming der wet op de nationale militie houdt men zich bezig met de zamenstelling van de wet op de schutterijen"; geenszins dus dat men zich daarmede *reeds voor geruimen tijd* bezig hield. Hen, die het betreuren, dat die arbeid niet zoodanig is bespoedigd, dat reeds bij den aanvang van de tegenwoordige Zitting der Staten-Generaal een voorstel van wet had kunnen worden aangeboden, meent de Regering te mogen verwijzen naar de Memorie van Toelichting (bladz. 1) van het ontwerp der thans vastgestelde wet betrekkelijk de nationale militie. Daarbij is gezegd, dat van de grondslagen, bij die wet aangenomen, de bepalingen ten aanzien van de schutterijen veelal afhankelijk zijn en het dus belangrijk is, vooraf die grondslagen te kennen. In stede dus van reeds vóór geruimen tijd, heeft met de zamenstelling van eene wet op de schutterijen, in verband met de wet op de nationale militie, eerst een aanvang kunnen worden gemaakt nadat de laatstgenoemde was vastgesteld. Tusschen het tijdstip daarvan en dat van den aanvang van de tegenwoordige Zitting der Staten-Generaal liggen slechts *zeer weinige weken*. Let men daarbij op den omvang van den arbeid, aan het zamenstellen eener goede wet op de schutterijen verbonden, dan mag zelfs de enkele gedachte aan eene indiening *reeds bij den aanvang* van de tegenwoordige Zitting een droombeeld worden genoemd, waarvan de verwezenlijking tot het gebied der onmogelijkheden heeft behoord, en kan het zelfs niet bevreemden, dat deze arbeid nog niet in die mate is gevorderd, om thans reeds met eenige zekerheid het tijdstip te kunnen opgeven, waarop die wet zal worden aangeboden; te minder bij de thans bestaande onzekerheid, hoe veel tijd de Raad van State aan het onderzoek eener zooveel omvattende wet zal besteden. De Regering, niet minder dan de Kamer de wenschelijkheid beseffende eener verbeterde inrigting der schutterijen, zal gaarne al hare krachten inspannen om daartoe zoo spoedig mogelijk te geraken.

De vraag, of de zamenstelling van de raming der onderscheidene posten van dit onderdeel van het hoofdstuk, reeds vóór het vaststellen van de wet betrekkelijk de nationale militie opgemaakt, thans ook verandering zou vereischen, is reeds dadelijk na het vaststellen van die wet overwogen, doch heeft tot een ontkennend antwoord geleid. Die wet zal in het bedrag der in de raming begrepen posten van uitgaaf voor 1862 weinig of geene verandering te weeg brengen. Slechts voor volgende jaren zal eenige vermeerdering van uitgaaf kunnen voortvloeijen uit de bepalingen van de artt. 30 en 119 der wet, krachtens welke de reis- en verblijfkosten van burgemeesters en raadsleden, die zich tot het bijwonen van de loting buiten hunne woonplaats begeven, en van de geleiders der manschappen, welke ter aflevering worden opgezonden, voortaan niet meer, gelijk tot hiertoe, door de gemeenten, maar door het Rijk zullen worden gedragen. Dewijl er in 1862 geene loting zal plaats hebben, zullen de kosten van begeleiding der in dat jaar volgens het 3de lid van art. 190 voor de dienst aangewezen manschappen wel kunnen gevonden worden uit de besparing, welke het niet houden der loting zal opleveren. Er is alsoo slechts eenige wijziging vereischt in de omschrijving van art. 81 van het hoofdstuk, welke men gemeend heeft te gelijk met de beantwoording van het Voorloopig Verslag te kunnen voordragen en die thans in de nevensgaande Nota van Wijzigingen (bijlage A) wordt aangetroffen.

De opmerking, dat nog niets is vernomen en openbaar gemaakt van maatregelen, tot uitvoering van de wet op de militie genomen, getuigt dat men zich geen juist begrip schijnt te hebben gemaakt van den omvang van dat werk in zijn geheel, noch van hetgeen daaraan noodwendig heeft moeten voorafgaan, zoo als onder anderen overleg met het Departement van Oorlog voor zooveel de voorschriften van uitvoering ook de militaire autoriteiten gelden; met de beide Departementen van Eeredienst omtrent hetgeen tot de juiste toepassing van het 1ste lid van artikel 127 der militiewet is gevorderd; met Gedeputeerde Staten van de onderscheidene provincien ter bepaling van het getal militieraden en van het regtsgebied van elken van die raden; een onderzoek langs diplomatieken weg omtrent de verpligting tot de krijgsdienst in de verschillende vreemde Staten van aldaar gevestigde Nederlanders, ter juiste toepassing van het laatste lid van art. 15 der wet. Dat onderzoek is spoedig na het vaststellen van de wet ingesteld, doch nog niet geheel afgeloopen. Hem, die niet vreemd is in de praktijk van het werk der nationale militie en den veelzijdigen omvang daarvan kent, kan het niet bevreemden, dat de maatregelen tot uitvoering van deze wet, welke in vele opzigten op geheel andere beginselen steunt dan tot dusverre hebben gegolden, niet reeds binnen het korte tijdsverloop na hare vaststelling zijn openbaar gemaakt. Het geldt hier overigens eene zaak van uitvoering, eene taak dus, welke op de Regering rust; zij zal zich van die taak zoodanig kwijten, dat de uitvoering van de wet op den bestemden tijd behoorlijk geregeld zij. — Op de opmerking dat de militie-commissarissen nog niet zijn benoemd is het antwoord te geven, dat daarvan geen sprake kan zijn, dewijl het vereischte getal militie-commissarissen reeds aanwezig is.

Art. 55. De inspecteurs der gestichten voor krankzinnigen hebben hunne denkbeelden nopens eene herziening der wet van den 29 mei 1841 (Staatsblad n.° 20) aan het oordeel der Regering onderworpen. Deze heeft gemeend het gevoelen der betrokken ambtenaren van het Openbaar Ministerie deswege te moeten hooren, alvorens haar eigen gevoelen over de noodzakelijkheid en, zoo deze wierd aangenomen, over den aard dier herziening te bepalen. De uitslag hiervan wordt thans overwogen. Inmiddels kan de Regering de verzekering geven, dat haar geen enkel feit bekend is geworden, waaruit zou zijn gebleken, dat de in de wet van 1841 vervatte waarborgen tegen het opnemen in krankzinnigen-gestichten van hen die daar niet behooren, versterking zouden behoeven.

Art. 57. Bij vergelijking van de inrigting en de onkosten van de veeartsenijschool met die van dezelfde inrigtingen in andere Rijken blijkt het, dat de onze in beide opzigten op vrij wat kleiner schaal bestaat. Alle weelde is aan haar vreemd. Slechts noode is, uit hoofde van bezuiniging, dit jaar nog de zoo billijke tractements-verhooging der leeraren en de hoog noodzakelijke vernieuwing van den zeer slechten ziekenstal uitgesteld.

Vde afdeeling (*Verdere uitgaven betrekkelijk het binnenlandsch bestuur*). — Art. 59. Men kan bepaald ontkennen, dat het werk der volkstelling vertraagd is, en integendeel de verzekering geven, dat, zoodra de eerste werkzaamheden der gemeentebesturen geheel waren afgeloopen, de biljetten ter beschikking zijn gesteld van de bureaux van statistiek, en dat aldaar zoowel als aan het departement met behulp van het benoodigd tijdelijk personeel onafgebroken en met de grootste krachtsinspanning is gewerkt.

Art. 65. Zoodra de resultaten der laatste volkstelling bekend zullen zijn, zullen de Gedeputeerde Staten van de verschillende provincien van Regeringswege worden uitgenoodigd, de lijsten der hoogst aangeslagenen voor de benoeming van leden der Eerste Kamer op gelijken voet in te rigten.

Art. 68. De geldigheid der bepaling, vervat in het Koninklijk besluit van den 16 julij 1830 (Staatsbl. n.° 54), waarmede dat van den 9den december 1845 (Staatsbl. n.° 69), in het verslag ingeroepen, en andere in verband staan, dat de bewilliging des Konings wordt vereischt tot het oprigten der daarbij bedoelde maatschappijen van levensverzekering, is bij een arrest van den Hoogen Raad van den 24sten mei 1853 uitgemaakt. De bepalingen dier besluiten worden op die maatschappijen van levensverzekering, welke naamlooze vennootschappen zijn, niet verder toegepast dan dat wordt onderzocht of hare tarieven niets bevatten, dat, naar aanleiding van art. 37 van het Wetboek van Koophandel, aanleiding behoort te geven om de in dat wetsartikel vereischte bewilliging des Konings niet te verleenen.

Hoewel niet kan worden belet, dat in vreemde maatschappijen kan worden deel genomen, zoo kan dit toch, naar het oordeel der Regering, wel niet worden geacht eene voldoende reden te zijn om het ontstaan van instellingen, die zulke schadelijke gevolgen kunnen hebben, in dit Rijk niet te verhinderen. De Regering is het dan ook geheel eens met de leden, naar wier gevoelen zoo ergens, met opzigt tot de levensverzekering-maatschappijen preventive maatregelen te pas komen, omdat de berekeningen, waarvan de goede werking dier instellingen afhangt, te ingewikkeld zijn om door het groote publiek gevolgd te kunnen worden; iets waarvan vóór het bestaan der bedoelde besluiten zoo velen het slagtoffer zijn geworden. Zij kan daarom niet instemmen met het gevoelen van verscheidene leden, dat geheele intrekking dier besluiten allezins wenschelijk zou schijnen.

Aan de Regering is het niet bekend, dat er, zoo als in het verslag wordt gezegd, voorbeelden, zelfs van den laatsten tijd, zouden bestaan, dat op naamlooze vennootschappen ter verzekering van het leven de stempel der gouvernements goedkeuring zou zijn gedrukt zonder dat de vennootschap die verdiende. De taak, welke door den hoogleeraar Lobatto ten deze met de meeste bekwaamheid wordt vervuld, is van zeer moeijelijken aard en ten eenen male vreemd aan de verpligtingen, die als hoogleeraar en als adviseur voor het werk der maten en gewigten op hem rusten.

VIde Afdeeling. — *Waterstaat en publieke werken.* I. Even als in vorige jaren wordt in het Voorloopig Verslag weder aangedrongen op de regeling van het algemeen en bijzonder bestuur van den Waterstaat, bij art. 191 der Grondwet gevorderd. Is de Regering overtuigd van de behoefte welke er bestaat aan het tot stand komen dezer wet, zij is zulks niet op grond dat, gelijk in het verslag wordt beweerd, de Provinciale Staten thans schier oppermagtig en *tegen de bedoeling der Grondwet aan*, vele waterstaats-aangelegenheden regelen en daaromtrent voortdurend tegenstrijdige beslissingen zouden nemen.

Het is toch juist *krachtens* de uitdrukkelijke bepalingen der Grondwet, later in de provinciale wet overgenomen, dat de Staten, onder de goedkeuring des Konings, *alle* zoodanige reglementen en verordeningen maken als zij voor het provinciale belang noodig oordeelen, en, in *afwachting* der wettelijke regeling van den Waterstaat, in de bestaande inrigtingen en reglementen der waterschappen veranderingen maken en nieuwe vaststellen. Dat de Staten van de eene provincie bij de vaststelling der provinciale verordeningen omtrent sommige punten beginselen aannemen, afwijkende van die welke in eene andere provincie worden gevolgd, vloeit voort uit het verschil in den bijzonderen toestand der onderscheidene gewesten; een verschil echter, dat ook bij eene algemeene regeling niet geheel uit het oog zal mogen verloren worden. Wat echter de hoofdbeginselen betreft, ligt — het is ook ten vorigen jare opgemerkt — in de goedkeuring des Konings, waaraan de provinciale verordeningen moeten worden onderworpen, en in de bevoegdheid die te weigeren waar het pas geeft, een waarborg, dat ten deze in die verordeningen eenheid zal worden gevonden.

Intusschen zal de Regering zich door deze consideratien geenszins laten terughouden om, zoodra haar daartoe tijd en gelegenheid zal zijn gelaten, aan de bearbeiding der gevorderde wettelijke regeling de hand te slaan. Zij ziet intusschen niet in, dat de waarborgen, bij de wet van 24 februarij 1806 omschreven, voor eene goede zamenstelling en behoorlijk onderhoud der rivierdijken onvoldoende zouden zijn. Volgens art. 10 dier wet toch is de Regering bevoegd, omtrent alle dijken en waterkeeringen of gedeelten van dien, staande ten laste van dijkscollegien of particulieren, *verhooging*, *verzwaring* of *verbetering* te bevelen, zoomede *verandering* en *amotie*, waar die noodzakelijk wordt geoordeeld.

Zij is eveneens van gevoelen dat het middel, om de dijkbreuken zooveel mogelijk te voorkomen, hoofdzakelijk moet gezocht worden in doorgaande rivierverbetering. Het is haar aanhoudend streven dit doel te bereiken, door met vasten tred en voor zooveel de beschikbare middelen het toelaten, op den sinds tien jaren ingetreden weg van verbetering voort te gaan. Maar waar de rivieren sinds eeuwen werden verwaarloosd en bedorven, eischt het tijd en aanhoudende inspanning om ze te brengen tot dien graad van verbetering, waarvoor zij nog vatbaar zijn.

II. De ondergeteekende kan slechts herhalen wat hij reeds bij de beantwoording van het Voorloopig Verslag betrekkelijk de voorgestelde onteigening voor den spoorweg van Leyden naar Woerden heeft te kennen gegeven, dat de vele en velerlei zaken, welke voortdurend afdoening eischen, voor alsnog hebben belet een voorstel tot wettelijke regeling van de concessien in gereedheid te brengen. Dat het concessioneren der lijn Almelo-Salzbergen grond zou kunnen opleveren om het gemis van zoodanige regeling te betreuren, moet worden ontkend. Gelijk in de Memorie van Toelichting tot de wetsvoordragt betreffende de begrooting van de Staatsspoorwegen is medegedeeld, werd de concessie voor de lijn Almelo-Hengelo-Oldenzaal tot de grenzen, onder dagteekening van 20/24 aug. jl., aan den heer Dull verleend. Dit geschiedde nadat voor het gedeelte van de grenzen over Bentheim naar Salzbergen door de Hannoversche Regering bereids concessie verleend was, terwijl voor het Nederlandsche gedeelte van den weg de heer Dull op dat oogenblik alleen aanvrager was. Aanvankelijk is het uitzigt op verwezenlijking der onderneming gunstig. De bemoeijingen van den concessionaris zijn ook bij de Hannoversche Regering volkomen geslaagd. Van die zijde is krachtige medewerking toegezegd, terwijl onderscheidene gemeenten op gelijke wijze van hare belangstelling in de zaak hebben doen blijken. De termijn van storting van het voorloopige waarborgkapitaal, ad ƒ 175,000, is verlengd tot 1 januarij eerstkomende, nadat ook door de Hannoversche Regering verlenging van den aanvankelijk bepaalden termijn was verleend. Van beide zijden kon dat uitstel in billijkheid niet worden geweigerd, daar, ten gevolge van de onderhandelingen over de voorwaarden der concessie, een groot gedeelte van den gestelden termijn bij de aanvaarding reeds was verloopen. Er was evenmin grond het uitstel te weigeren als de concessie. Na al hetgeen de heer Dull ten behoeve van de zaak der spoorwegen in het bostelijk gedeelte van het Land heeft gedaan, is de afkeuring der verleende concessie, zoo als die ter dezer plaatse in het Voorloopig Verslag wordt aangetroffen, bezwaarlijk te verklaren. Of de benoodigde fondsen zullen worden gevonden moet worden afgewacht; maar gesteld het kapitaal bleef achter, zou dan deze concessie meer ligtvaardig zijn verleend dan zoo vele vroegere, die ook niet zijn ten uitvoer gebragt? De heer Dull geniet — 't geen zeker vooral bij aanvragen om concessien van belang is — het volste vertrouwen, ook van de zijde der naburige Regering. Zijne onderneming vindt in de gansche streek grooten bijval. Dat dit laatste welligt van invloed zou kunnen zijn om anderen uit te lokken solide vereenigingen te vormen, ten einde thans, nu de zaak zoo ver is, het werk op te vatten en voordeel te trekken van hetgeen een ander door volharding heeft tot stand gebragt, is ligt mogelijk.

III. Op de vraag naar den tegenwoordigen toestand van de zaak der groote waterwegen, waaronder men niet alleen de waterwegen van onze twee voornaamste koopsteden naar zee, maar ook de verbetering van het gat van Goeree en de Groninger kanalen verstaat, kan de Regering het navolgende antwoorden.

Doorgraving van Holland op zijn smalst. In eene op den 3den augustus 1861 plaats gehad hebbende conferentie met den burgemeester en eene commissie uit den raad van Amsterdam werd van wege die gemeente het verlangen te kennen gegeven, dat met het laatst aangenomen ontwerp tot doorgraving van Holland op zijn smalst niet zou worden voortgegaan, maar dat het in dien zin wierd gewijzigd, dat daaraan wierd toegevoegd eene afsluiting van het oostelijk IJ met kanalisatie van dat IJ en eene daarmede verbonden landaanwinning.

Door zoodanige landaanwinning aan de onderneming te verbinden werd de zaak vatbaar om met Rijks-ondersteuning bij concessie te worden uitgevoerd. Indien de daaromtrent aangevangen onderhandelingen slagen, vleit de Regering zich, dat omtrent deze zaak weldra eene voordragt aan de wetgevende magt zal kunnen worden gedaan.

Verbetering van den waterweg van Rotterdam naar zee. Terwijl de Regering voornemens bleef, gelijktijdig met de voordragt betrekkelijk het kanaal door Holland op zijn smalst, ook tevens de verbetering van den Rotterdamschen waterweg voor te stellen, op den voet van het jongst daaromtrent aangeboden wetsontwerp, is zeer kortelings eene aanvrage ontvangen van de heeren J. van der Hoop Jac.Zn., L. Pincoffs en mr. W. S. van Reesema te Rotterdam, ter bekoming van concessie voor de uitvoering van dit werk. Zij heeft zich bereid verklaard die aanvrage te overwegen, nadat van die heeren de hoofdvoorwaarden zullen zijn ontvangen, waarop zoodanige concessie door hen wordt begeerd.

Goereesche zeegat. Wat de verbetering van dit zeegat betreft, wordt verwezen naar het antwoord op de aanmerkingen in het verslag ad art. 79*a* gemaakt.

Verbetering der Groningsche kanalen. Bij den Raad van State is op dit oogenblik aanhangig een wetsontwerp, strekkende om de bezittingen der Ommelanderkes aan de provincie Groningen af te staan, ook ten einde daaruit de bijdrage te vinden, welke voor de verbetering der Groningsche kanalen uit 's Rijks kas is gevraagd.

IV. In het verslag der Kamer wordt met aandrang teruggekomen op de tolregeling van het Zwolsche Diep. Men acht de beslissing zoo vreesselijk moeijelijk niet, of de Regering kon gevolg hebben gegeven aan het verzoek om inlichtingen op de uitkomsten der parlementaire enquête, en kon de nalatigheid der Regering niet anders dan krenkend voor de waardigheid der Kamer noemen. Toen de Tweede Kamer in 1856 besloot tot het houden eener enquête over de zaak van het Zwolsche Diep, heeft de Regering de noodzakelijkheid van dien maatregel niet ingezien, omdat, naar hare meening, de verschillende belangen voldoende gekend en toegelicht waren, en de bestaande tolregeling haar niet onbillijk voorkwam. Na den afloop van het onderzoek en het bekend worden van het uitvoerig verslag daarvan, verwachtte de Regering dat de Kamer op de eene of andere wijs zou hebben doen blijken van den indruk door het onderzoek op haar gemaakt, hetzij dan dat de handelingen der Regering in deze zaak goedgekeurd, hetzij dat eenig verlangen, om den tot dien tijd gevolgden weg te zien verlaten, kenbaar gemaakt ware. Dit is niet geschied, maar de Kamer heeft op den 5 mei 1857 het verslag der commissie voor de enquête van den 13 september des vorigen jaars aan den Minister van Binnenlandsche Zaken gezonden, met verzoek om daarop die inlichtingen te geven, waartoe de inhoud van dat verslag aanleiding geeft.

Zonder in het minst eene poging te willen doen om de waardigheid der Kamer te krenken, meent men zich toch te mogen veroorloven aan te merken, dat wel is waar eene *beslissing* in deze zaak niet zoo vreesselijk moeijelijk is, maar dat het geven van *inlichtingen* zijne eigenaardige bezwaren heeft, waar het onderwerp reeds, gelijk hier het geval is, zoo van alle zijden in het helderste licht is gesteld. Nu echter op nieuw en met aandrang op de zaak wordt teruggekomen, geeft de Minister gaarne de verzekering, dat hij zich daarmede zoodra mogelijk zal bezig houden, om te trachten alsnog aan het verlangen der Kamer te voldoen.

Art 73. In dit gedeelte van het verslag wordt de benoeming bespoken van den lands-bouwmeester en een afkeurend oordeel geveld over de gebouwen door hem gesticht. Met afschaffing van de betrekking, hem opgedragen, wenschten verscheiden leden de stichting der landsgebouwen in de residentie te zien opgedragen aan bekwame ambtenaren van den waterstaat, terwijl weder andere leden van de benoeming eener commissie van deskundigen spraken, die een opzettelijk onderzoek doen zou omtrent de gebouwen in de laatste jaren opgerigt.

De Minister veroorlooft zich, wat de wederinstelling van de betrekking van bouwmeester betreft, te verwijzen naar de redenen die daartoe hebben geleid, zoo als die in het breede zijn omschreven in den toelichtenden staat behoorende bij de begrooting van het Vde hoofdstuk voor 1858 en in de Memorie van Toelichting gevoegd bij de begrooting van dat hoofdstuk voor de dienst van 1859.

Reeds kort na de herstelling van ons Staatsbestuur, in den aanvang van het jaar 1814, werd, onder den naam van controleur over 's Lands gebouwen, alhier benoemd de heer A. Noordendorp en als architect de heer Ziezenis. Aan den heer Noordendorp werd het beheer en toezigt over de Landsgebouwen te 's Gravenhage opgedragen, en buitendien was hij met den heer Ziezenis belast met de verbouwing van het Oude Hof (het tegenwoordig paleis des Konings). Nadat de heer Ziezenis was overleden, bleef aan den heer Noordendorp de voortzetting der verbouwing opgedragen, met het beheer en toezigt over de verdere gebouwen alhier.

Bij zijn overlijden werd voorloopig, tot dat er in de benoeming van een architect zou zijn voorzien, wijlen de hoofdingenieur van den waterstaat Goudriaan met de functien van Landbouwmeester belast, en die tijdelijke opdragt aan ambtenaren van den waterstaat, te 's Gravenhage gevestigd, duurde weder na zijn overlijden voort tot in den aanvang van 1858. De betrekking was niet opgeheven; de begrootingen van al die dienstjaren leveren er het bewijs van; zij werd slechts door andere deskundigen waargenomen, tot men het noodig zou rekenen daarop terug te komen, en dit is geschied in den aanvang van 1858 door het toenmalig hoofd van het Departement van Binnenlandsche Zaken. In de benoeming van den bouwmeester werd intusschen eerst door den Koning voorzien, nadat bij de aanbieding der begrooting van het Vde hoofdstuk, bij de wet van den 26 december 1857 (Staatsblad n.° 179) vastgesteld, door den Minister van Binnenlandsche Zaken de redenen waren blootgelegd en ontwikkeld, waarom tot de benoeming van een ervaren architect diende te worden overgegaan, en nadat de bezoldiging, aan de betrekking van bouwmeester te verbinden, bij de begrootingswet was geregeld en toegestaan.

Op eene andere wijze in de dienst der landsgebouwen in de residentie te voorzien dan bij die begrootingswet is aangenomen, de betrekking van bouwmeester af te schaffen, gelijk verscheidene leden zeggen te wenschen, acht de tegenwoordige Minister noch noodig, noch raadzaam. De redenen, die in 1858 voor de tegenwoordige dienstregeling hebben gegolden en waarnaar hiervoor werd verwezen gelden, zijns inziens nog. Voor die dienst thans ambtenaren van den waterstaat te bestemmen, gesteld dat zij ook architecten waren, kan in geen geval in aanmerking komen. Daartoe is het corps ingenieurs te klein en hun werkkring te uitgebreid.

Een ongunstig oordeel mag over de jongst opgerigte gebouwen door velen zijn uitgesproken, — dat bijna alle *deskundigen* dit zouden hebben gedaan, gelijk men in het verslag gelieft te zeggen, kan worden tegengesproken. Die gebouwen voldoen, zegt men, noch in- noch uitwendig, en worden zelfs om hunne plaatsing naast elkander gegispt. De plaatsing was niet van den bouwmeester afhankelijk. Het terrein werd hem aangewezen, en wat het inwendige der gebouwen, de inrigting en distributie betreft, heeft hij gehandeld naar de gegevens, die hij heeft ontvangen.

Voor het gebouw van kolonien alleen zijn door hem achtereenvolgens drie schets-projecten aan den Minister van dat departement of aan de daartoe door dien Minister gedelegeerde ambtenaren onderworpen. Toen het derde, voor zooveel de inrigting en distributie betrof, den bijval van het departement ondervond, werd het ontwerp uitgewerkt en ter goedkeuring bij het Departement van Binnenlandsche Zaken ontvangen. — De in het gebouw aangebragte verwarmingstoestel moge aanvankelijk niet geheel voldoende zijn bevonden en nog voorziening eischen, aannemen mag men niet te min, dat de werking van dat stelsel, hetzelfde dat in het gebouw van de Tweede Kamer met goed gevolg is toegepast, later beter zal slagen. — Het moge in de gegeven omstandigheden overweging verdienen om, alvorens verder te gaan, ter zake van de verdere verbouwing van het Binnenhof eene commissie van deskundigen in te stellen, zoodanige commissie te benoemen voor een onderzoek

naar de gebouwen die opgerigt zijn zou doelloos zijn.

Art. 74 *b*. Met het oog op en met verwijzing naar hetgeen in den aanvang dezer memorie is gezegd, wenscht de Minister het schriftelijk antwoord schuldig te blijven op hetgeen hem in deze zinsnede van het verslag omtrent het gebeurde ten aanzien van de groote zaal op het Binnenhof wordt tegengeworpen. Hij blijft zich gedragen aan het verslag ten slotte van de toelichting nevens dit artikel omtrent de noodzakelijkheid van de voortzetting van het werk gegeven, en wenscht alleen op te helderen wat in de omschrijving van den behandelden post door *aanvankelijke* herstelling moet worden verstaan.

Zoowel nu als vroeger wordt door *aanvankelijke* herstelling bedoeld het inwendige van de zaal. Met de betaling der aanbestedingsom wordt die herstelling voltrokken. Men heeft intusschen de woorden „ aanvankelijke herstelling" gebruikt om zich voor te behouden later, in verband met de verbouwing van het Binnenhof, ook het uitwendige der zaal ter sprake te kunnen brengen. De voorstellen daartoe betrekkelijk zullen echter in zoodanig geval altijd afhankelijk zijn van toestemming der wetgevende magt.

Art. 75. Kan, wordt er gevraagd, met de hulp van de thans toegestane som al wat de stichting van het nieuwe gebouw voor den Hoogen Raad betreft, worden bestreden, en hoeveel beloopen de gezamenlijke kosten dier stichting, vergeleken met de oorspronkelijke raming van *f* 150.000. De eerste vraag kan toestemmend worden beantwoord. Hieronder zijn intusschen niet begrepen de kosten van het ventilatie- en verwarmingsstelsel van het gebouw. De toepassing van dit stelsel is in de gegeven omstandigheden nog van nader overleg en overweging afhankelijk. Wat de tweede vraag betreft kan worden verwezen naar de toelichting bij de begrootingswet voor 1861 gegeven. Daarbij werden de kosten van besteding opgegeven, ten beloope namelijk van *f* 212.700, en te gelijker tijd dat nog was moeten voorzien worden op de uitvoering van werk, waarop bij de besteding niet was gerekend. De aanbouw heeft met die extra-werken gekost *f* 218,582, waarvan gekweten is ten laste van de begrooting voor 1860 *f* 88,459, en ten laste van die voor 1861 *f* 130,123. Hieruit blijkt het verschil met de oorspronkelijke raming, waarbij niettemin in het oog moet worden gehouden, dat dit bedrag, bij de toelichting van de begrootingswet voor 1859 als minimum genoemd, was eene globale raming.

HOOFDSTUK VIII. (*Departement van Marine.*)

§ 1. De Minister erkent met dankbaarheid de welwillendheid, waarmede zijne begrooting in het algemeen door de Tweede Kamer is beoordeeld, en zal van de gegeven wenken gebruik maken, mogt het hem gegeven worden eene volgende begrooting in te dienen.

De vrees, dat hij in de afkeuring van den door zijnen ambtsvoorganger betreden weg te ver is gegaan, zal, zoo hij vertrouwt, verdwijnen bij een nader onderzoek, hetwelk hij met genoegen heeft ontwaard dat in de bedoeling der Kamer ligt. De Minister is sedert het opstellen der Memorie van Toelichting veeleer versterkt in zijn gevoelen, en kan van de afgelegde verklaring niets terugnemen.

Dat zijne verklaring, dat onze zeemagt niet aan al de van haar gevorderde eischen kan voldoen, in strijd zoude zijn met het beweren dat onze schepen met die van de beste marines kunnen worden vergeleken, zal men erkennen ongegrond te zijn, wanneer men bedenkt, dat schepen, ondoelmatig voor de dienst welke men er van verlangt, zeer goed gekommandeerd kunnen worden en, zoo als men zegt, er goed uit kunnen zien. Het laatste doelde op de uitmuntende geschiktheid onzer zeelieden.

De verzekering, dat aanvankelijk de dienst in de Kolonien geene stremming zal ondervinden, is niet in strijd met het beweren, dat men, op dezelfde wijze voortbouwende, moeijelijkheden zou ondervinden, en dat het dus raadzaam is, over te gaan tot een ander plan van aanbouw van schepen voor de koloniale dienst. Het is waar, men heeft tot dusver de diensten verrigt, welke van de zeemagt in Oost-Indië worden gevergd, maar het valt niet te ontkennen, dat men nog niet in staat is geweest de zeerooverijen uit te roeijen, waartoe in de eerste plaats de vernieling der rooversnesten behoort. Het aanwezen eener scheepsmagt van acht zware stoomkorvetten in Oost-Indië zal daartoe een van de krachtigste middelen zijn. De afkeuring doelde niet op de fregatten; deze schepen voldoen in het algemeen zeer goed, en bijaldien de Minister het niet oirbaar acht, voor alsnog met den aanbouw van die kostbare schepen voort te gaan, moet zulks alleen daaraan worden toegeschreven, dat deze schepen door hun talrijk personeel voor de dienst in Oost-Indië te kostbaar zijn, almede omdat zij niet in Soerabaija kunnen binnenvallen. Men heeft daarom niet willen praejudicieren wat in de toekomst zal behooren te worden gedaan, en de mogelijkheid niet uit het oog verloren, dat niet eenmaal Nederland zoude verpligt zijn grootere schepen dan de voorgestelde, hetzij van ijzer of hout, aan te bouwen, waarom voor dat geval gewezen is op de mogelijkheid om drie zulke schepen te Amsterdam op stapel te zetten.

In de Memorie van Toelichting is erkend, dat de min gunstige toestand van het zeewezen gedeeltelijk moet worden toegeschreven aan het hoog opvoeren der eischen bij andere Zeemogendheden, en aan de onzekerheid, waarin men nog overal verkeerde ten aanzien der soort van aan te bouwen schepen.

De Minister erkent de moeijelijkheid, waarin zijn voorganger zich bevond bij de keus, welke door hem moest worden gedaan, en is hem daarover niet hard gevallen. Vóór vijf jaren was men in dit opzigt in nog grootere onzekerheid dan thans. Hij mogt zich evenwel niet laten terughouden zijne overtuiging uit te spreken, uit vrees dat zulks een minder gunstigen invloed zoude uitoefenen op de openbare meening over het bestuur van zijnen voorganger. De keus van schepen is niet gelukkig geweest; men heeft, met de beste bedoelingen, naar het onbereikbare getracht bij den bouw der flottille-vaartuigen. Indien de Min. bij zijn optreden zoo wel bekend was geweest met de eigenschappen der stoomflottille-vaartuigen als hij dit nu is, dan voorzeker zoude hij niet hebben geaarzeld, terstond last te geven om de op dat oogenblik naauwelijks op stapel gezette vaartuigen niet verder af te bouwen. Dat hij dit nu deed, moge getuigen van zijne zucht om niet dan na rijp beraad het door zijnen ambtsvoorganger gevolgde spoor te verlaten, en van de behoedzaamheid, waarmede hij in eene zoo teedere zaak is te werk gegaan.

Wat betreft de hoofdambtenaren, die den Minister moeten behulpzaam zijn in het ten uitvoer leggen zijner plannen, deze zijn na zijne optreding bij het Ministerie in dienst getreden. De Minister kan de verzekering geven, dat het hem aan hunne hulp niet zal ontbreken, en moet hij verklaren, dat hij het voorregt bezit boven zijnen ambtsvoorganger, in dezen naar zijne eigen overtuiging te kunnen te werk gaan.

De bedenkelijkheid, om de voorstellen van den Minister zonder grondig onderzoek aan te nemen, wordt ten volle beaamd. De Minister wenscht alleen door de aanneming der begrooting voor 1862 in staat gesteld te worden om de hoogst noodzakelijke en in de memorie aangeduide werkzaamheden te kunnen uitvoeren, zonder tot nieuwen aanbouw over te gaan, behoudens dien eener gepantserde kanonneerboot, welke geen uitstel kan lijden. Hij schroomt het onderzoek niet, en wenscht het zelfs. Van een grondig onderzoek, niet van het aannemen dezer begrooting, wenscht de Minister de goedkeuring van het door hem voorgedragen stelsel afhankelijk te maken. De zaak is belangrijk genoeg om in gezette overweging te worden genomen, hetgeen vóór de indiening eener volgende begrooting kan geschieden. Hij wenscht alleen door het toestemmen der aangevraagde gelden in staat te worden gesteld, de werf te Amsterdam voor verderen achteruitgang te behoeden, en behalve tot het gereed maken der zeilschepen voor zee, der drijvende batterij en der overige aangegeven werkzaamheden, gemagtigd te worden tot het uitbesteden eener gepantserde kanonneerboot.

Hij heeft zijn stelsel in grove trekken aan zijne ambtgenooten medegedeeld. Zijne ambtgenooten van Oorlog en van Kolonien zijn in het bijzonder geraadpleegd. Wat betreft de verdediging der kusten en riviermonden, gelieve men in het oog te houden, dat de Minister zich geene afwijking heeft veroorloofd van hetgeen door het Comité van Defensie is beraamd; alleen in de zamenstelling en inrigting der drijvende batterijen, hetzij dan schepen of kanonneerbooten, worden wijzigingen gebragt, welke op het stelsel van verdediging geene inbreuk maken. De Minister zou niet wenschen de nakomelingschap door eene wet te verbinden aan zijn stelsel, doch is niettemin overtuigd dat men nu naar dat stelsel moet te werk gaan, hetwelk het best aan de eischen van het oogenblik voldoet. Hij meent dat het zijne daaraan zal beantwoorden en moet er met nadruk op terugkomen, dat schepen, als die hij zich voorstelt te bouwen, gewapend met 22 stukken van zwaar kaliber, voorzien van een groot stoomvermogen, in den strijd niet te gering moeten worden geacht. De tijd is voorbij waarin men de waarde der schepen uitsluitend naar het getal vuurmonden schatte. Men bedenke slechts welke groot nadeel een klein, maar goed gewapend en van een groot stoomvermogen voorzien scheepje der Zuidelijke Staten (*the Sumter*) aan den handel der Vereenigde Staten van Noord-Amerika heeft toegebragt.

HOOFDSTUK XI. (*Departement van Kolonien.*)
(*Vervolg.*)

§ 9. Volgens ontvangen ambtsberigten heeft zich op den 5 junij jl. een aantal inlanders uit het district Krangdon ter hoofdplaats Tagal vertoond, klagten voordragende wegens te zwaren arbeid in de suikertuinen, en hebben zich deze vereenigingen van ontevredenen een- en andermaal herhaald. Het bleek evenwel, dat het eigenlijk streven was het verkrijgen van het ontslag van het districtshoofd van Krangdon uit zijne betrekking, en dat de bevolking van het district door een klein aantal invloedrijke personen, waaronder ook dessahoofden, was opgeruid. Nadat de regent de verzekering had gegeven dat alle bezwaren naar behooren zouden worden onderzocht, ging de menigte uiteen. Bij het bewerkstelligen van zoodanig onderzoek is niet ééne klagt tegen het districtshoofd bewijsbaar bevonden.

Middelerwijl is echter de bevolking op nieuw voor den resident verschenen, met aandrang eene beslissing van den resident inroepende. De resident mogt aan den op die wijs beproefden dwang geen gevolg geven, maar vereenigde op den 14 junij jl. al de dessahoofden en ontevredenen uit Krangdon op het plein voor het resdentiehuis. Het toen ingesteld nader onderzoek heeft er toe geleid, dat zeven belhamels, waaronder drie dessahoofden, in verzekerde bewaring werden genomen; vier hunner ontvingen de straf van rottingslagen. Bij eene inspectiereis, op den 22 junij jl., vond de resident de bevolking met ijver aan het werk. Van ontevredenheid was geen spoor meer te vinden.

§ 10. De Minister is niet onkundig gebleven van het denkbeeld van den Minister van Marine omtrent het doen aanbouwen in Nederlandsch Indië, op ruimere schaal dan tot dusverre is geschied, van houten vaartuigen, uitsluitend bestemd voor de dienst aldaar. Hij is van oordeel, dat dit denkbeeld zich metterdaad in meer dan één opzigt aanbeveelt, en heeft, na aanvankelijk deswege reeds het gevoelen van een aan de Indische dienst verbonden scheepsbouwkundige te hebben gevraagd, het voornemen om, overeenkomstig het verlangen van den genoemden Minister, de uitvoerbaarheid der zaak in Indië meer bepaaldelijk te doen onderzoeken.

§ 11. In de maand februarij dezes jaars werd hier te Lande eene aanvrage om concessie voor den aanleg en de exploitatie van spoorwegen op Java ingediend door den heer L. van Woudrichem van Vliet, waarmede hij, op grond der bepalingen van het Koninklijk besluit van 31 october 1852, lit. H[22] (Indisch Staatsblad 1853, n.º 4), is overgewezen tot den Gouverneur-Generaal. Sedert zijn door denzelfde tot twee malen toe hier te Lande aanvragen gedaan ter bekoming eener voorloopige concessie van gelijke strekking, welke op grond der voormelde bepalingen zijn gewezen van de hand. In augustus jl. eindelijk hebben zich de heeren W. Poolman, A. Fraser en E. H. Ko tot het Indisch Bestuur gewend met eene aanvrage om concessie voor het aanleggen en exploiteren van een stoomspoorweg van Samarang naar Soerakarta en Djokdjokarta. Beide aanvragen rusten op den grondslag van rentegarantie door het Gouvernement. De Regering is niet ongenegen aanvragen om concessien als de hier bedoelde in overweging te nemen, mits zij op aannemelijke voorwaarden berusten en overeenkomstig de bestaande bepalingen in de eerste plaats aan het Indisch Bestuur worden gerigt. De zending van den heer Stieltjes zal aan het verleenen van dergelijke concessien niet in den weg staan. Waar het algemeen belang overigens stoom als beweegkracht vordert, wenscht de Regering daarvoor geen trekbeesten te doen aanwenden.

§ 12. Over eene geldelijke vermeerdering van den verkoop van producten op Java, te beginnen met het jaar 1862, is, reeds eenige maanden geleden, in overleg getreden met het Indisch bestuur. Zoodra het verwachte antwoord is ontvangen, zal tot eene beslissing omtrent de keus en de hoeveelheid der producten worden overgegaan. De tot nog toe verkregen uitkomsten waren over het algemeen gunstig.

Het zou, naar het oordeel der Regering, minder juist zijn als men uit de jongste stijging der vrachten op Java wilde afleiden, dat de particuliere vrachtprijzen reeds nu blijvende op de hoogte der gouvernements vrachtprijzen zijn gekomen. De prijs van *f* 115 en *f* 120 per last, die onlangs op Java werd betaald, moet alleen worden beschouwd als het gevolg van buitengewone schaarschte, die van tijdelijken en plaatselijken aard was. Het getal Nederlandsche Oost-Indievaarders blijft, ook na de vermindering die de vloot allengs heeft ondergaan, nog steeds veel grooter dan de behoefte, en eene openbare uitbesteding van het vervoer der gouvernements-producten en goederen, die in het Voorloopig Verslag wordt aanbevolen, zou daarom ongetwijfeld eene veel grootere daling der Gouvernements vrachten beneden het thans aangenomen cijfer van *f* 110 per last veroorzaken, dan met den wensch der Regering, om alle schokken bij den overgang tot een natuurlijken stand van zaken te vermijden, zou zijn overeen te brengen.

Alle belanghebbenden kunnen ten kantore van de Nederlandsche Handel-Maatschappij kennis nemen van de regelen, welke door haar worden gevolgd bij het aanwijzen van schepen tot het overvoeren van troepen naar Indië. Met die regelen is onbeperkte mededinging niet mogelijk, vermits niet alle op Indië varende schepen aan de vereischten voldoen. Daarenboven is dezelve in dit opzigt minder dan in eenig ander wenschelijk, omdat aan de kans tot het welligt verkrijgen van eenige besparing, het gevaar zou zijn verbonden eener minder goede verzorging aan boord, waaraan de troepen niet mogen worden blootgesteld. Aan de Regering is overigens niet gebleken dat in dezen bevoorregting heeft plaats gehad.

Op den vroeger ingeslagen weg eener geleidelijke vermindering der assurantien is onlangs weder een stap verder gegaan door te bepalen dat, van 1 julij jl. af, op elke lading gouvernements-producten van Java, in stede van *f* 120,000, *f* 130,000 voor risico van den Staat zou worden gehouden.

Omtrent de koffijveilingen is onlangs aan de Kamers van koophandel en fabrieken der voornaamste handelsplaatsen de vraag gedaan, of het tegenwoordig stelsel dier veilingen onveranderd behoort te blijven, dan of eenige verandering daarin wenschelijk is, en zoo ja, welke. De Minister wenscht zich daarom thans zijn oordeel omtrent dit onderwerp voor te behouden. Ook de vraag, of de courtage der makelaars in producten geene vermindering behoort te ondergaan, is in overweging.

§ 13. De dezer dagen van het Indisch Bestuur ontvangen mededeelingen, in antwoord op de vragen, welke de Minister aan hetzelve had gerigt, betreffende het bekende werk van den heer Money, zullen het onderwerp uitmaken eener eerlang aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal over te leggen nota van inlichtingen.

Toen de Minister in de zitting der Tweede Kamer van 14 mei jl. toestemde in het laten drukken *voor de leden* van de Indische begrooting voor 1860, deed hij dit in de veronderstelling, dat de leden zich in alle bijzonderheden wenschten bekend te maken met de inrigting der Indische begrootingen. In dien zin, en om almede voor *de leden* te worden gedrukt, wanneer de Kamer daartoe mogt willen besluiten, bestaan ook geene bedenkingen tegen het mededeelen der Indische begrooting voor 1861. Verder te gaan acht de Regering thans niet tijdig. Zij wenscht daarom te handhaven hare toestemming, dat het drukken slechts voor *de leden* geschiede.

§ 14. De Minister aarzelt niet de vraag, of het stelsel van verpachting van belastingen in het algemeen afkeuring verdient, wanneer ze op zich zelf wordt beschouwd, bevestigend te beantwoorden. Aan het geheel verlaten van dat stelsel zijn echter groote, deels onoverkomelijke bezwaren verbonden. Eigen heffing zou zonder aanzienlijke uitbreiding van het ambtenaarspersoneel niet mogelijk en ten aanzien der opiumpacht zelfs dan nog geheel onuitvoerbaar zijn.

Ten aanzien der vischpacht is door het Indisch Bestuur een onderzoek ingesteld, waarvan de uitslag hier nog niet bekend is. Op eene spoedige mededeeling daarvan is dezerzijds nog onlangs aangedrongen.

Welke middelen tot vermindering van het opiumverbruik in Nederlandsch Indië door het Indisch Bestuur, naar aanleiding der daartoe gedane aanschrijving, zijn aangewend, is den Minister nog niet bekend. De verpachting voor 1862, die vermoedelijk op Java in october heeft plaats gehad, maar waarvan dus nog geen berigt is ontvangen, zal, naar hij vertrouwt, reeds op een beteren voet zijn geregeld.

§ 15. Bij de voordragt, die geleid heeft tot het Koninklijk besluit van 27 october 1860, n.º 68 (Staatscourant van 7 november 1860, en Indisch Staatsblad van 1861, n.º 40), omtrent de toelating in Nederlandsch Indië van Nederlanders, andere Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen, is ook overwogen een van het Indisch Bestuur ontvangen ontwerp eener verordening omtrent de toelating van Arabieren, Mooren, Chinezen en andere Mohammedanen of Heidenen. Daar dit ontwerp echter, gelijk het daar lag, niet geschikt werd geoordeeld om, volgens het voorstel van het Indisch Bestuur, op 's Konings magtiging te worden afgekondigd, en de zaak bovendien voorkwam van plaatselijken aard te zijn, is aan den Gouverneur-Generaal, toen onder mededeeling van enkele wenken, namens Zijne Majesteit de regeling van dit onderwerp opgedragen. Het gevolg dier opdragt is hier nog niet bekend.

Eene onbeperkte toelating van Arabieren zou, wegens hunnen in het Voorloopig Verslag vermelden karaktertrek, zeker niet zonder bedenking zijn. Maar te groote beperking zou noodelooze verbittering geven, en zou voor den handel, waaraan zij sedert eeuwen een belangrijk deel nemen, nadeelig zijn.

§ 16. De Minister acht de verhooging der bezoldiging van de mindere inlandsche hoofden dringend noodig, en heeft kort na zijn optreden den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië verzocht, de afdoening dezer reeds lang aanhangige zaak zooveel mogelijk te bespoedigen.

§ 17. De stand van zaken in Banjermasin heeft bij den afgetreden Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië kort vóór zijn vertrek nog het onderwerp uitgemaakt van ernstige overwegingen. Volgens de mededeelingen, dienaangaande van dien landvoogd ontvangen, was de luitenant-generaal, kommandant van het leger, van meening, dat het verlaten van den thans gevolgd wordenden weg uit een krijgskundig oogpunt ernstig was af te raden. De vraag, die ook bij den Raad van Nederlandsch-Indië was gerezen, of eene concentratie van magt op zeer enkele punten, het zich bepalen bij eene verdediging en handhaving van het gezag binnen een meer beperkt terrein, en het langzamerhand trachten om door onderhandeling eene bevrediging en toenadering te bevorderen, niet de voorkeur verdiende boven eenen krijg als nu gevoerd wordt, is door den generaal *van Swieten* ten stelligste ontkennend beantwoord. Volgens dien generaal moet het zooveel doenlijk beletten van allen toevoer van de zeezijde en het voortdurend verjagen der opstandelingen het tijdstip verhaasten, waarop dezen, ten gevolge van uitputting van middelen, en het strijden moede, in onderwerping komen.

Overtuigd van de gegrondheid der beweringen van den kommandant des legers, meende de Gouverneur-Generaal niet te mogen veroordeelen de militaire combinatien van iemand, die bij meer dan ééne gelegenheid gedurende zijn langjarige loopbaan heeft getoond een uitstekend *tacticus* te zijn. Het ligt overigens in den aard der zaak, dat de nieuwe Gouverneur-Generaal de verder omtrent Banjermasin te volgen gedragslijn ook zijnerzijds tot een punt van gezet onderzoek zal maken.

De snelle gang der gebeurtenissen en de onmogelijkheid om daarover hier te Lande juist te oordeelen, doen het niet oirbaar achten, van hier uit stellige voorschriften te geven. Aan pogingen om de tusschenkomst en den invloed van inlandsche hoofden tot bevrediging aan te wenden heeft het niet ontbroken. De zoo zeer gewenschte uitkomsten zijn daardoor evenwel nog niet verkregen.

Ten aanzien van het drietal punten, welke in het Voorloopig Verslag aan de behandeling der onderdeelen van de begrooting zijn voorafgegaan, zal het voldoende zijn op te merken, dat de bedoeling geene andere is geweest, dan op het XIde hoofdstuk te brengen de hier te Lande plaats hebbende uitgaven, welke, strikt genomen, buiten de koloniale administratie vallen, als niet onmiddellijk in betrekking staande tot het bestuur over de kolonien, en dus eigenlijk gedaan worden ten laste der Nederlandsche schatkist, en daarom niet op de koloniale begrooting te huis behooren.

Deze regeling houdt verband met de door de Regering uitgesproken overtuiging, dat de koloniale begrootingen niet behooren te worden vastgesteld bij de wet.

De uitgaven voor scheepsbehoeften, voor in koloniale dienst zijnde schepen der marine, en voor de naar de kolonien bestemde en van daar teruggekeerde manschappen bij het depôt te Harderwijk, staan met het bestuur over de kolonien in verband.

Evenzeer de kosten voor transport, assurantie en te-gelde-making der Oost-Indische gouvernements-producten, omdat een deel van de opbrengst dier producten in de Indische kas terugvloeit tot dekking van het tekort op de Indische administratie; terwijl daarenboven de hier te Lande bestaande comptabiliteits-bepalingen niet van toepassing kunnen worden verklaard op de wijze, waarop die onkosten worden verrekend.

Alle uitgaven, welke zonder vrees voor belemmering van het bestuur over de kolonien en bezittingen op de Staatsbegrooting kunnen worden gebragt, komen daarop thans voor, en de Minister schroomt niet te verklaren, dat voortaan geene uitgaven van dien aard zullen plaats hebben, zonder dat de toestemming der Wetgevende Magt daarvoor zal zijn verkregen. Zonder dat toch zou de nieuwe regeling, die strekt om waarborg te geven tegen het willekeurig beschikken over de baten der Nederlandsche schatkist, ten eenemale zonder waarde zijn.

Art. 17. Zonder te zeer aan titulaturen te hechten, schroomt de Minister niet te verklaren, dat de voorlichting van deskundigen soms onmisbaar is waar het speciale onderwerpen betreft, die bij een departement als dat van kolonien, waarbij schier alle zaken voorkomen, die voor Nederland over acht verschillende departementen zijn verdeeld, zoo zeer uiteenloopen, dat zij niet altijd vallen onder het bereik der algemeene kennis van het bureau-personeel.

Hoe zulk raadplegen moet leiden „ om meer en meer alles uit Indië ter beslissing naar Nederland te zenden, en alzoo uit Nederland niet alleen het opperbestuur, maar ook het bestuur over de kolonien te voeren", is den Minister niet duidelijk, vooral niet bij den door hem reeds vroeger aangegeven regel, „ dat de Minister zich zoo min mogelijk beweegt of inmengt op het terrein dat uitsluitend tot den Gouverneur-Generaal behoort."

De heer Stieltjes is bij Koninklijk besluit van den 11den junij 1860, nº. 42, benoemd tot adviseur voor technische zaken bij het Departement van Kolonien op eene bezoldiging van *f* 3000 's jaars, aanvang nemende met de maand volgende op die, in welke hij, na volbragte zending, uit Indië is teruggekeerd.

De hoogleeraar de Vriese heeft verklaard zijne openbare lessen eerstdaags te zullen hervatten, terwijl hij als buitengewone hoogleeraar de verpligte lessen zal geven. Hij heeft bovendien het bestuur van den akademie-tuin en het akademisch herbarium. Heeft hij eenmaal zijn algemeen verslag omtrent zijne Indische zending ingediend, dan zullen zijne werkzaamheden voor het Departement van Kolonien niet zoo veelvuldig zijn, dat zij een beletsel voor hem behoeven te wezen om zijn professoraat weder in deszelfs geheelen omvang wáár te nemen.

Zonder het Voorloopig Verslag te volgen in de beoordeeling der kennis van den hoogleeraar de Vriese, verklaart de Minister dat, bij het uittrekken van eene toelage aan een adviseur voor cultuur-aangelegenheden, de leidende gedachte is geweest om, nu de hoogleeraar de Vriese eenmaal voor die aangelegenheden Nederlandsch Indië gedurende omstreeks 3 jaren heeft bereisd, en daardoor eene locale kennis heeft verkregen, welke slechts weinigen in de gelegenheid zijn geweest te verkrijgen, daarvan voor het opperbestuur in het vervolge de meest mogelijke partij te trekken bij de behandeling van met het doel zijner zending in verband staande punten, welke door den Gouverneur-Generaal bij het opperbestuur ter beslissing moeten worden gebragt, vooral wanneer, hetgeen meermalen plaats heeft, niet alle deskundigen in Indië van hetzelfde gevoelen zijn. Het zou den Minister eene slecht geplaatste spaarzaamheid toeschijnen, die de Regering zou verhinderen partij te trekken van de zeldzame vereeniging van groote theoretische en locale kennis, die de hoogleeraar de Vriese in zich vereenigt.

Over de noodzakelijkheid van dit adviseurschap moge sommiger gevoelen verschillen, dat zulks schadelijk zou moeten worden geacht, kan de Minister in geenen deele toegeven. Aan het raadplegen van een met alle localiteiten bekend bekwaam man geeft de Minister de voorkeur boven het, zoo als het Voorloopig Verslag zich uitdrukt: „ zich weten te redden zonder adviseur voor de cultuur-aangelegenheden."

Dat zoogenaamde „ zich redden", met andere woorden: het hooren van velen van uiteenloopende kennis en rigting, ligt minder in de bedoeling van den Minister. Overigens is het den Minister niet helder, op welke wijze *behoud* van de gouvernements-cultures, zelfs met langzame wijzigingen in de rigting, dat het Gouvernement eenmaal uit den vrijwilligen arbeid der bevolking de vruchten zou trekken, die het nu uit den verpligten arbeid geniet, — zonder *uitbreiding* der verpligte cultuur denkbaar is.

De hoogleeraar de Vriese moet zich van tijd tot tijd verplaatsen tot het persoonlijk inwinnen van inlichtingen bij de directie der Nederlandsche Handel-Maatschappij of hare makelaars, en tot het raadplegen van het archief van het Departement van Kolonien omtrent punten, betreffende de door hem volbragte zending.

Met eene geschokte gezondheid uit Nederlandsch Indië teruggekeerd, is hij genoodzaakt geweest herstel te zoeken in eene buitenlandsche reis. Daarenboven hebben, kort na zijne terugkomst, smartelijke verliezen hem in zijnen huiselijken kring getroffen. Een en ander is oorzaak dat hij nog geene verslagen heeft uitgebragt omtrent zijne zending. In de eerste maanden des volgenden jaars zal hij daarmede een aanvang maken.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.